

ABONAMENTUL

Un an . . . 28 Cor.
 Un semestru . . . 14 Cor.
 Un număr . . . 2-40 Cor.

Nr. de Duminică

Un an . . . 5 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.

Tr. de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRATIA
 Dealul Ferenec-ului 23.
 INSERTIUNILE
 se primesc la administra-
 tie.
 Anunțurile publice și Loc de
 achis costă fiecare ziar 30 il.
 Manuscrisurile nu se fac-
 polază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Disciplină și opoziție.

— O chestiune, care promite a deveni actuală. —

Ar însemna că sântem lipsiți de orice simț istoric, dacă am admite ideea unora, că, de dragul disciplin-i desăvârșite, ar trebui să renunțăm la orice opoziție. Căci istoria ne învață, că Românul a avut, ce e drept, pururea înclinași ni spre disciplină și supunere oarbă, dar tot din paginile acestei istorii aflăm, că odată, sau de două ori la un veac, opoziția și a făcut totuș drum pînă la răndurile stăpânitoare și a trecut, în marș forțat, peste voințele încătușate de spintul de disciplină.

Nu se poate contesta, că o ordine, o normă generală, o organizație anumită, cu păzitori speciali, sânt condiții necesare în dezvoltarea unui popor. O colectivitate de indivizi se imbină mai trainic, când își conduce interesele după anumite legi și obiceiuri, nascute din trebuințele lor firești. Iar armonia generală constituie totdeauna un raz m mai puternic decât neînțelegerile. Dar nu este mai puțin adevărat, ca despre reversul medaliei se poate afirma acelaș lucru. Comunitatea aceasta de procedări, uniformitatea în viață și în cugetare, conservativismul înțeles într'un mod pedant pot ajunge cu timpul în mecanism periculos, care se așază stănjeitor în calea evoluției. Disciplina aceasta, de a face numai ceea ce a făcut altă generație înaintea ta, de a simți numai ca predecesorii tăi, poate să ajungă catastrofală pentru orice popor.

Se zice că a fost un rege în Ungaria, care zicea »bine« la toate. Ce făceau dirigătorii săi era »bine«, dacă au mai făcut-o și înainte. A fost acesta un rege disciplinat, bun și ascultător și ca firea lui cea blândă și suasă este firea noastră românească. *Principiis obsta!* Rezistăm principiilor, fie bune sau rele. Rezistăm tradițiilor celor bune și celor rele. Rezistăm în credințele către oameni cei buni și cei răi și zicem »bine« la toate. Dar când se ridică vre-un glas de opoziție, care nu crede fără să cereteze, se cutremură lanțul disciplinei, ca un lanț care strânge mâinile robilor. Și glasul străbate totuș, deșteaptă și produce viață.

S'ar părea că trecem printr'o epocă în care se resimte opoziția contra disciplinei pasive și nefolositoare. În viața noastră de o monotonă consecvență se aud pe-aici și pe colo voturi separate, cari strigă că murim de inaniție. Nedisciplina este atât de mult cultivată, încât oameni, sătui de atâta răbdare, trec în partea extremă și îmbracă credința cea mai periculoasă a tradării. Iată se ivește deodată un grad de încredere în posibilitatea unei împăcări și mulți dintre cei mai intransigenți fruntași găsesc că apa și untul de lemn se pot chiar amesteca fără greutate.

Nouă, cel puțin, nu ni se pare de loc, că greșim, dacă spiritul acesta hotărât concesiv, ce se arată acum în răndurile noastre, îl considerăm drept o reacțiune, sau o reală opoziție împotriva disciplinei de până acum. Am făcut așa de rar abateri dela

principiile noastre fundamentale; ni-se pare o crimă națională atât de mare să vorbim de cea mai mică abandonare a unei virgule din programul de bronz al desideratelor noastre și iată acum minunea îndeplinită. Ne facem opoziție unei convingeri principale, renunțăm la veleități autonomiste și facem cu partidul întreg o schimbare la dreapta în tactica politicii noastre.

Cine ar fi crezut? Avem un program, a cărui origine merge îndărăt, aproape până la 1848. Am ținut la acest program cu îndârjire și am cheltuit pentru el toate sursele disciplinei noastre, fără să fi putut realiza până acum un singur alineat din cererile scrise. A ajuns însă o singură încercare de pace și o singură schimbare de front față de idoul nostru, îmbrăcat în haină programatică, ca să se nască o eră nouă. . . .

Vrem adevă să spunem, că dacă tratativele de pace și memoriul fruntașilor noștri către primul-ministru vor ajunge la un sfârșit oare care, vom putea să vorbim de un eveniment în politica noastră, căci ne vom găsi într'o nouă situație. Și vrem să se mai știe, că orice nouă situație se produce numai prin o abatere dela un spirit de disciplină, egal cu îndărătnicia. Popoarele nu sânt ființe stereotipe. Ele mai schimbă armele de luptă și mijloacele de progres și încearcă norocul pe toate căile posibile. Principiile nu sânt fixate, ca să rămână pe hârtie, iar programele cuprinzătoare nu sânt pentru zile și vremuri mărunte, ca cele trăite de noi. . . .

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Viața literară.

Criticii noștri dramatici de astăzi. — Criticii încetași din viață. — Racovișă-Sfinx. — Condițiile unei critici dramatice serioase.

De Il. Chendi.

Toamna, când castaniile pornesc să se prăjască, în colț la »Independența«, încep și discuțiile în jurul teatrului. În aceste convorbiri nici o orientare, nici o convingere. În lipsa unei direcțiuni a gustului public în materie de teatru, în lipsa unei școale, sau cel puțin a unei dresuri sistematice, părerile și aprecierile variază dela om la om. Cert este însă, că sgomot se face destul, îmbulzala la teatru e mare și că întrebându-te de cauzele acestui asalt, n'ai găsi o altă, mai pozitivă explicare, decât moda și snobismul. După toate aparențele se poate afirma, că este cu totul neînsemnat numărul acelora, cari merg la teatru și discută chestiuni de teatru din amorul artei și din motive culturale și estetice.

Două sânt pricinile acestei lipse de orientare serioasă. Mai întâi se poate ușor observa, că nouă, Românilor, ne lipsește o literatură dramatică temeinică. Cel puțin în raport cu celelalte ramuri ale literaturii noastre, ramura dramatică este cea mai inferioară. Nu avem o singură lucrare pentru teatru, care și-ar putea face de pildă drum pe scenele străine. Iar unde însăși literatura dramatică originală lipsește, sau nu intru-

nește suficiente condiții de artă, cum voiți ca în publicu fără școală, să existe orientări, sau preferințe pentru anumite genuri selecte, sau o siguranță în judecarea operelor și a interpretării lor?

A doua cauză este însăși critica dramatică de acum. Dacă ar fi să spunem adevărul despre această critică, apoi ar trebui să mărturisim înainte de toate că ea nu există de loc. În toată presa zilnică de astăzi, pe cum și în cea literară, nu se remarcă nici un singur critic dramatic, care să fie o individualitate și să reușească a exercita o influență vizibilă asupra vieții teatrale. Este o lipsă totală de specialiști, cari să și facă o preocupare de căpetenie din indeletnicirea aceasta și să o considere ca o misiune cu înalte îndatoriri către societate.

Ceeace publiciștii bucureșteni și leșeni numesc de obicei »cronică dramatică« nu este decât un raportaj elementar, făcut de oameii fără pregătiri serioase și fără aptitudini speciale. Scriitorii de ocazie ziaristi de a treia mână, cabotini cu câte un an de conservator, hotărăsc în presă destinele Thalei române, unii fiind slugile cele mai devotate în solda vre unui director de teatru, alți coborând nivelul teatrului la pasiunile de rând ale politicii de partid. Intre aceste două extreme, cu exagerări în bine sau rău, cu clișee stereotipe în apreciere, fără nici o originalitate în observație, informația aceasta teatrală la noi constituie o naivă și nefolositoare dramaturgie și servește numai spre zăpăcirea mulțimii.

Ar fi interesant să se examineze odată cu temei critica dramatică la noi și să se scrie istoricul ei, deoarece lucrarea lui Olănescu-Ascanio,

în această privință nu ne satisface nici decum. Cât privește pe cel de astăzi, s'ar putea face delicioase constatări. În cea mai mare parte s'ar găsi, că acești critici, cum este de pildă d'nul Iancu Bacalbașa dela »Epoca« și Alexandru-Dorna dela »Universul«, sânt niște umpluturi imposibile, stilști greoi și cugetători sarbez, în capabil de a înțelege valoarea literară a unei piese și de a simți arta în toate tainele ei. Alții mai tineri ca dânsii, dela alte gazete, sânt niște farsori, cari, mângându-se cu iluzia, că fără să cunoști mai întâi teoriile lui Aristotel asupra artei dramatice și fără să fi citit pe Lessing, poți fi mare critic în țara ta, își scriu presunțioase opinii, cu afirmațiuni apodictice, în niște rubrici minuscule, cari falsifică atât de bine opinia publică, ce crede în litera tipărită ca în Biblie. Numai dl Fagure dela »Adevărul« a învățat puțină carte dela folletoniștii dramatici din Germania. Și numai Mihailache planează deasupra tuturor, înfoiat și lebățat, cu sechile lungi și încălci de teorii dascălești, pe cari cap nu s'a găsit încă să le descurce. Pe de-a întregul o familie de târgoveți gălăgioși și reclam gi.

O comparație între această critică dramatică și între cea anterioară, des'gur n'are să fie în avantajul celor de astăzi. Din epoca întâielor noastre ziare și dela ivirea întâielor știri teatrale prin »Aibina« și »Curierul« serviciul de sprijinire a mișcării acestei arte la noi a fost obiectiv, serios și cu multă demnitate. Informația teatrală o făceau mai întâi bărbășii cei mai de seamă, Kogălniceanu, Alecsandri și C. Negruzzi și au inaugurat cariera lor prin cultivarea simțului pentru teatru, ca directori la Iași. Și chiar și mai târziu

Să zicem deci, că această opoziție parțială în contra programului nostru național ne va aduce un beneficiu. Să zicem, că în politica de-acum s'a săvârșit o faptă bună și că disciplina noastră se va îndruma acum către o epocă mai activă și se va preface în toate ramurile ei. Naște însă în mod natural întrebarea: cred reformiștii noștri, că vor reuși să creeze o platformă durabilă de existență? Sau este nevoie numai decât să organizăm de pe-acum o violentă opoziție împotriva noii stări de lucruri, ce se creează prin reformele cerute?

Impăcarea națională din Boemia. Intre Cehii și Germanii din Boemia de vreme îndelungată dăinuiește o luptă înverșunată pentru supremație. Incoadarea acestor raporturi în repetite rânduri a dat naștere la conflicte grave, demonstrații, turburări și ciocniri sângeroase.

O comisie națională-politică de 3 săptămâni de zile e întrunită în Praga și ține consfătuiri pentru a ajunge la o înțelegere pașnică. Ieri a expirat termenul de 3 săptămâni pe câtă vreme a fost instituită comisia, dar mandatul ei a fost înnoit pe alte trei săptămâni, pentru a nu întrerupe firul tratativelor, cari promit a duce la bun sfârșit, mai ales că s'a ajuns la înțelegere asupra celei mai importante chestiuni: *chestiunea limbii*.

Pentru studiarea acestei chestiuni se alese o sub-comisie de 5 membri care, după lungi dezbateri, a convenit asupra următoarelor:

Limba oficială a autorităților autonome, în comunicațiile ei oficiale, poate fi oricare dintre limbile: germană sau cehă, numai orașul Praga e obligat a face toate publicațiile ei oficiale în amândouă limbile. Adrese, petiții etc. scrise în limba germană trebuie să se primiască. Rezolvirea lor se poate face în limba cehă, dar acestei rezoluții originale trebuie să i-se anexeze și o traducere în limba germană.

Prin acest compromis, opera împăcării naționale a trecut peste cea mai mare piedică. În cercurile conducătoare e mare nădejdea că în cursul acestei luni comitetul va ajunge la înțelegere și asupra celorlalte chestiuni, așa încât în zilele dintâi ale lui Noemvrie *tranzacția națională* va putea fi prezentată dietei provinciale, pentru a fi ratificată.

Moartea ambasadorului Khevenhüller. Din Viena se telegrafiază că ministrul nostru plenipotențiar la Paris, contele Rudolf Khevenhüller-Metsch a repauzat ieri, într'un sanatoriu din Viena, în vîrstă de 66 de ani.

Contele Khevenhüller a fost unul dintre diplomații noștri mai activi și bogat în succese diplomatice.

Aspirațiile panmaghiare și reformele militare. Din Viena ni-se telegrafiază: În ședința de azi a comisiunii ungare pentru afacerile militare, a avut loc o însemnată discuțiune, în firul căreia delegații Unguri *Hegedüs Loránt, Kossuth, Soly-mossy Ödön, Sághy Gyula, Heltai Ferencz, Bakonyi Samu* și principele Ludovic *Windischgrätz*, au solicitat realizarea pretențiilor ungurești în armată.

Fostul ministru *Kossuth* a spus, că, deși pe când era ministru, votase cheltuielile de mobilizare ca fiind motivate de împrejurările extraordinare de-atunci, acum, după ce a trecut primejdia războiului nu poate vota cheltuielile armatei decât dacă li-se va acorda Ungurilor echivalentul cuvenit: *reliefarea caracterului unguresc în armată*. Principele *Windischgrätz* a cerut ca situația dualistică a monarhiei să fie exprimată în organizarea armatei pe baze dualistice.

Toți delegații au convenit că reformele reclamate de conducere nu se mai pot amâna și astfel se speră că în ciuda artificilor patriotice ale delegațiilor Unguri, ei vor adopta în cele din urmă budgetul armatei — și fără concesi.

Delegații Unguri și-au uitat și de data

asta că a fi delegat *ungar* nu înseamnă a fi delegat *ungur*.

Budgetul marinei și delegațiunea ungară. Ieri după amiază în ședința comisiunii ungare a afacerilor comune, a avut loc o interesantă discuțiune asupra budgetului marinei, reșfrîngându-se și cu acest prilej ca notă fundamentală a verborității compatrioților noștri tendința imperialistă maghiară.

Cel dintâi, care a luat cuvântul, a fost raportorul comisiunii, vechitul mareșal liberal Rosenberg, care a cerut amiralului Montecuccoli lămuriri asupra cheltuielilor în afară de budgetul marinei. Întrebă pe amiral, că pe seama cui se clădesc puternicele *Drednoughturi* în *stabilimentul tehnic* din Triest, după ce despre cheltuielile de edificare a acestor vase de război nu se face nici o amintire în budget? La sfârșitul cuvântării sale arată apoi că din comanda de 58 de milioane, din anul trecut, industria ungurească a fost împărțită numai cu 10 milioane.

Amiralul *Montecuccoli* răspunzând spune că stabilimentul de construcții marine din Triest clădește cele două *Drednoughturi* pe răspunderea sa, dar totuși conform planurilor ce a primit de la conducerea armatei. Construcția unor noi vase de război a fost inexorabilă și după delegațiunile anul trecut n'au fost convocate, conducerea marinei a trebuit să arate proiectele de construcțiune factorilor competenți, cari le-au aprobat presabil. Chemate pentru a se ocupa cu noile construcțiuni vor fi numai delegațiunile din 1911, cari vor hotărî și asupra programului flotei austro-ungare. Până atunci roagă delegațiunile să nu se ocupe cu clădirea noilor vase. La marină trebuie să se facă o mulțime de reforme moderne, decât voim să ținem pas, măcar pe departe, cu celelalte mari puteri. — Di *Montecuccoli* mai spune apoi că pe vremea când s'a clădit spitalul maritim de la Pola, contingentul marinei era de 8500 de oameni. Acum spitalul trebuie acomodat pentru 15000 de oameni. Toate instituțiile marine trebuiesc dezvoltate. Astfel artileria maritimă a ajuns deja un înalt grad de dezvoltare. Noile cheltuieli vor fi cuprinse în budgetul pe 1911.

Delegatul ungar *Chorin Ferencz* cere ca cel puțin două din marile vase de război să se comande de la industria ungurească.

Contele *Batthányi* spune că construcția *Drednoughturilor* nu e justificată, deoarece monarhia n'are comerț maritim și n'are nici politică colonială. Noile vase sânt deci de prisos. Bineînțeles, se plînge și d'să că la construirea vaselor industria ungurească e desconsiderată, ca

Intre anii 1870 și 1890, critica dramatică din ziare era în mâni mai serioase. Ce-a făcut un Fillmon, un Damé și chiar o fire atât de feminină ca Gion, erau năzuințe mai vrednice de apreciat. Și unde avem noi astăzi un temperament cu atâtea înclinațiuni de artă, o pană atât de elastică și un muncitor atât de onest în teatru, ca Racoviță-Sfinx?

Sărmanul Racoviță-Sfinx! Când vorbim de critica dramatică, nu putem trece înainte, fără să ne oprim la numele lui. În »Binele public», în »România liberă» el a dezvoltat gândiri atât de luminoase pentru teatru. În »Revista nouă» a dat crâmpoie atât de reale din viața teatrului, zugrăvind pentru totdeauna portretele meșterilor Iulian și Manolescu. El moare tânăr la 1892, și opera lui rămâne în vrafurile prăfuite ale gazetelor, cu toate că ar trebui împropățată, pentru că succesorii fără putință să ia pildă. Idei ca ale lui Racoviță, și sfaturi ca cele cuprinse în seria de articole »Teatrul nostru» din »Revista Nouă» ar aduce și astăzi o deosebită lumină.

Ceace recomandă Racoviță în cursul articolelor sale, este o critică severă. »Critica — zice dănsul — poate și trebuie să fie severă pentru orice producțiune. Această severitate e necesară din toate punctele de vedere, ca îndreptare a celui ce produce, ca luminare și conducere a publicului și ca tendință spre mai bine...» Și, neapărat, regretatul critic avea dreptate, căci severitatea este înălțul pas către adevăr. Dar nu este mai puțin adevărat, că numai cu acest principiu nu se îndeplinește încă datoria. Criticul dramatic mai trebuie să întrunească și alte condițiuni. El trebuie, înainte de toate, să fie cineva în litera

tură, să fie o *autoritate* recunoscută, cu talentele și pregătirea cerută și nu recrutat din pătura cea mai inferioară a intelectualității, cum se întâmplă în situația de astăzi. Este o extraordinară greșală din partea conducătorilor ziarelor, că lasă o în-deletnicire atât de însemnată, cum este critica dramatică, în mâni atât de lipsite de măiestrie.

Glipe de toamnă.

Dai ocol cu zorile
Pe la geam cu frică,
Tremurând aripile,
Rânduică mică.

Dai ocol și nu știi tu
Draga mea frumoasă,
Câta jale și cât plâns
Inima mi-apasă...

Puiți strângi și te gătești
Sora mea cu bine
Jalea cum ași vrea s'o 'ngrop
Și să plec cu tine!

V. Loichița.

Impresii dela manevrele regale din România.

Marele ziar vienez »Fremdenblatt» publică în tr'unul din ultimele sale numere un articol sub titlul de mai sus semnat de dl Victor Russu (care a publicat și în »Tribuna» 2 articole judicioase despre chestiuni de politică externă) trimis special al acestui ziar la manevrele regale române din zilele trecute.

Reproducem în traducere acest interesant articol:

»N'am de loc intenția de a face aici un raport militar asupra decursului manevrelor regale ale armatei române, ci voiesc să amintesc numai câteva evenimente caracteristice cari mai bine decât orice dovedesc virtuțile militare ale soldatului român.

Era în prima zi de manevră Divizia a IV-a a corpului II de armată, după un marș forțat de 46 km. și după trecerea râului Ol, ajunse cu capul coloanelor pe platoul între Corneștiu și Valea Sarului. Îndată după ciocnirea dintre cele două divizii de cavalerie intrară în luptă și detașamentele dintâi ale corpului II de armată și prin focul lor siliră divizia de cărași să se retragă.

Curios să văd cum lucrează în detalii această infanterie după executarea unui marș forțat, m'am apropiat de tiratori și privii alături executarea disciplinei de tragere și starea soldaților. Linia de tiratori trăgea salve după salve, regulat ca pe câmpul de paradă. Soldații lucrau cu un sânger rece și exactitate demnă de admirat. Nici o tremurătură a brațului, nici o respirație puternică, o

incapabilă, deși Ungaria ar trebui să beneficieze din cheltuielile construcțiilor proporțional cu Austria.

Comisiunea ungară a adoptat însă cu toate acestea bugetul marinei atât în discuțiunea generală cât și în cea pe paragrafi.

Scrisori din Sibiu.

Toamna. — Meseriașii. — Educația religioasă a clasei culte. — »Autoritatea«. — Autorul scrierilor.

— 18 Oct. 1910.

Negolul și Surul și-au îmbrobodit frunțile în hobotă de zăpadă. În bătaia razelor de soare, de aici din Sibiu se par niște cetăți de argint, în cari, în chip de fecioare albe, suspină visurile unui neam osândit să privească mereu cu jale la creștetele lor de miezuină.

Sibienii așteaptă să zărească într-o zi pe Vlăduțu aburând peste piscurile lor de ghiață și, ca semn al biruinții genului românesc, să implante pe cea mai trufașă stâncă flamura mândrului nostru tricolor.

În asemenea visuri frumoase se leagă sibienii acum în prezajă iernii. Cum vedeți sunt destul de îndrăzneți și de poetici în avântul fantaziei lor. Nu de giaba trăiesc atâția artiști și scriitori în mijlocul lor.

Sibiul de o vreme încoace e posomorit și trist. Oamenii sânt mai tăcuși și mai melancolici ca de obicei. Sufletul lor jetește poezia ofilită a naturii. De pe copacii de *Sub arini* se scutură frunzele veste de ca niște iluzii săruțate de desnădăjdie. Crengile arinilor rămân despolate și, cum se înalță goale spre cer, par niște brațe ce împloară îndurarea Celui de sus.

Prin colțurile tănuite ale a'celor, în cari sub ocrotirea învelșului de frunze, se țeseau astăvară atâtea idile de dragoste, acum șulera vânturile prevestitoare ale iernii prin »Valea de aur«, în locul perechilor purtate de Eros, acum vezi turme de oi, păscând rămășițele firelor de iarbă verde. Câte un fluter de cloban de țil mai aduce aminte de poezia ce plutea altădată în această vale. Nici nu mai vezi pe nime, rătăcind pe potecile ei. Numai poetul Borcia se mai abate, din când în când, la brațul miresei sale Teana prin aceste locuri. El e acum cel mai fericit om din Sibiu. Ochiul de cărbune scânteietor al frumoasei lui Ilona l-au vrăjit cu totul. Plutește în lumea cea mai curată a visurilor de fericiți. Par'că nici n'ar

fi pe pământ. Așa se și explică rătăcirile lui prin »Valea de aur«.

Pe câte-o bancă ferită de lume, un suflet stinger de femeie stă răzima'ă cu capul într-o mână și numără foile moarte ce se scutură de pe copacul bătrân ce-o adumbrește. Se gândește, dacă va mai înfrunzi și înflori în primăvara viitoare. Și gândul îi alunecă la sufletul ei. Ce o mai fi cu el la primăvară? Fruntea își posomorește și drept mângăiere, își îngână versurile:

Am fost jurată de părinți
Să n'am pe lume nici un bine
Și să-mi înec, crâșnind în dinți,
Văpa'a care-o port în mine.

În serile cu lună plină, cum sânt cele de acum pe alea de sus se mai plimbă câte-o păreche nebună după dragoste ascunsă. În bătaia razelor de lună și în fulgurea frunzelor galbene par niște fantome alungate de curiozitatea fiecărui lor din Sibiu.

Dimineața, în zori de zi, pe *Sub arini*, mai vezi pe cavalerul I. A. de Preda și pe Dr. Eu sebiu Roșca. Cel dintâiu se gândește mereu, dacă la conferința națională, ținută în Sibiu, la 1875, a spus într'adevăr o absurditate așa de mare, când a făcut propunerea:

»1. În principiu pasivitate. 2. participare la alegeri, însă așa ca deputații aleși să nu intre în dietă«. — Cel de al doilea e nemângăiat că »Asociațiunea« nu i-a apreciat strălucita d-sale inteligență și nu l-a mai ales membru în comitetul central.

Cam așa l toamna în Sibiu, liniștea și monotonia nu i tulburată nici măcar de fermecătorul glas al »privighitoarei din Ardeal«. A pribegit și dansa cu celelalte paseri în regiuni mai călduroase. Acum nu mai cântă, decât în palate, unde se simte ca acasă în Sebeș.

Doar meseriașii d-lui Tordășianu mai dau semne de viață. Duminica trecută s'au reprezentat în teatrul orașenesc piesele: *Pribegii* de Nestroy și *Muza dela Burdujeni* de C. Negruzzi. Eu n'am fost la teatru, fiind invitat la I. P. S. Sa M'tropolitul, dar cei ce-au asistat la aceste reprezentații ale meseriașilor spun că au reușit pe deplin. Diletanții au jucat foarte bine, mai ales dl Axente, culegător tipograf, a fost neîntrecut. Tot așa a jucat și în rolul *Muzel dela Burdujeni*, stărnind leșire de râs între dudulele drăguțe ale sodailor. Sala teatrului orașenesc a fost tixită de lume. Locurile mai leftine erau ocupate de țărancele noastre chipeșe, cari, când a isprăvit dl Dr. Toni

Bogdan măestrelle d-sale doine din fluter, au izbucnit în ne mai pomenite aplauze. Le-a plăcut mult și »Cum povestește o bunică«, dia og de St. Braborescu, predat de dna Maria Duca și Petrică Drăgoiu, îmbrăcați în costume naționale. Se zice că băleșul Petrică Drăgoiu spunea versurile cu atâta simț de înțelegere și cu atâta drăgălășie încât a uimit lumea.

Trebule să mai amintesc că meseriașii da astădată au rămas foarte nemulțumiți că »domniile« n'au binevoit să i onoreze cu prezența lor. Cu toate aceste câteva familii și-au ținut de datorință a admira jocul meseriașilor, căci de multeori ești dator să i admiri.

Venitul curat al acestei reprezentații aranjate de »Reuniunea sodailor români din Sibiu« se urcă la suma de 500 coroane. Dl Tordășianu poate fi deci mândru că a sporit fondurile reuniunii. Dacă d-sa ar reuși să sporească tot așa de ușor și fondul sufletesc al sodailor ar fi un om și mai vrednic de admirat.

Dar nu poate mulțumi nici d sa pe toată lumea. Nici chiar pe meseriași.

Dovada cea mai bună e că o parte dintre ei s'au constituit într-o societate separată, ca secție a partidului social democrat român din Ungaria. A reinviat deci vechia grupare social-democrată, ca e de o vreme încoace nu mai exista în Sibiu. Noua grupare are până acum vreo 60 de membri. Președintele lor e culegătorul-tipograf Vili și au localul în strada Orezului.

Fiind și eu un fel de sodal, deși nu sânt membru la societățile lor, m'am interesat, de ce ru sânt mulțumiți meseriașii cu dl Tordășianu. Și mi-s'a spus că nu le place felul d-sale de a administra averile. Mulți dintre ei nici nu știu, dacă d-sa e controlat de cineva în socotelile ce le face. Și mă mir că dl Tordășianu le dă prilej să se îndoiască în curățenia afacerilor pe cari le poartă cu atâta entuziasm. — Nu sânt mulțumiți nici cu aceea că o parte dintre locuințele casei lor sânt date unui meseriaș, care își face venite din ele. — Nu sânt mulțumiți nici cu actualul comitet al »Reuniunii«. Și mă întreb: de ce nu se caută și aici mijloace de tămăduire ale ranelor ce împiedică bunul mers al reuniunii? Se poate întâmpla foarte ușor ca, azi mâne, să treacă mai mulți la social-democrați și asta ar fi o adevărată blasfemie în pravoslavnică celate a Sibiului.

Deocamdată atât, altădată poate mai multe și mai mărunte.

Nu de altă, dar nu mi mai rămâne loc să mă ocup da câteva chestiuni, cari interesează de aproape nu numai pe Sibienii.

executare precisă a ordinelor ofițerilor, cea mai bună dovadă că trupele cu tot marșul forțat făcut de ele, pentru a ajunge pe câmpul de luptă, au ajuns pe platou în stare gata de bătăie, un succes pentru care multe armate europene ar putea să invidieze armata română.

Se pot face ce e drept, sub anumite împrejurări marșuri mari, dacă finem seama ca să aducem o fracțiune a trupeii la țelul marșului. Dacă dimpotrivă ca în cazul de față, o întregă divizie ajunge pe câmpul de luptă fără pierderi remarcabile în marș, după un marș forțat de aproape 50 de kilometri, într-o stare ireproșabilă, atunci este vorba de o tenacitate extraordinară a trupeii și aceasta dovedește că ofițerii sânt la înălțimea problemei importante a mării raziionale a disciplinei de marș.

Corpul I de armată ocupase o porțiune întărită pe înălțimile dominante ale dealului Sarului. În fața lui trupele div. IV ale adversarului ocupară o porțiune bună în scop de a asigura trecerea peste Olt a restului diviziei.

Lângă șoseaua Slatina-Balș se afla o vedetă de infanterie, cu arma la picior. Era un soldat voinic, tipul soldatului român, de statură mijlocie și robust.

Fața e oacheșă și cu părul negru ca cărbunele. Ochiul lui scânteia de atențiune intensivă și părea că voia să pătrundă cu privirea sa ageră pe întinsul platou.

Așa l-am văzut la 4 ore p. m. și tot așa l-am văzut iară — și seara la ora 6. Și acest soldat avea 50 km. în picioare. Am voit să i dau o țigară, el îmi răspunse în ton sever: Cât timp fac serviciu aici, nu pot primi nimic, dle.

— N'ai voie să șez?

— Nu, dle.

— Și cât ține acest serviciu?

— 3 ceasuri. Te rog dle, pleacă, căci trebule să-mi fac datoria și nu pot pierde vremea.

Am plecat cu o experiență mai mult.

De mai multe ori în cursul manevrelor m'am alăturat la o patrulă cu intențiunea de a vedea cum își face ea serviciul, un serviciu care era cu atât mai greu, cu cât harta specială învechită din anul 1854 redă foarte neexact detaliile topografice ale terenului.

La o astfel de ocazie, pe când tocmai mă aflam la o patrulă de siguranță a diviziei a 4-a de infanterie, veni un roșlor cu o știre adresată comandai diviziei. Soldatul trecuse înot Oltul și venea din regiunea Pleșoiu, localitate, care este situată la o distanță de aproape 10 km. de un-

de se afla patrula. La întrebările comandantului patrului, un sublocotenent de infanterie, roșlorul descrie exact drumul făcut și localitatea prin care trecuse o arătă cu degetul pe teren.

Soldatul, fără hărlă și într'un teren necunoscut călări la ținta sa, aproape în linie dreaptă. Calul său era în stare bună.

În ziua a treia de manevră, între orele 3 și 4 p. m. lupta ajunse la culme. Trăsura mea se afla în dosul arpel drept a brigădei 4 de infanterie, spre Sud de Piatra, pe șoseaua Piatra-Gara Piatra. Dala listera de Sud dela Piatra porniră trupele diviziei a 4-a de infanterie la un atac general contra arpel drepte a corpului I de armată care făcea sforțări disperate de a ține în loc ofensiva adversarului care înainta în plină ordine tactică și sub scutul focului artileriei și al mitraliezelor. Era în zadar. În focul concentric al artileriei și infanteriei adverse se înfrinseră contra loviturile trupelor diviziei 2 de infanterie.

În acest moment critic am observat la apărători două acțiuni, cari merită o indiscutabilă recunoaștere atât în ceea ce privește alegerea momentului tactic, cât și felul executării.

Artileria diviziei 2 din cauza focului infanteriei, care o amenința da aproape, se retrase în-

Gulere și manșete mai frumoase cură-

țește fabrica de spălat cu aburi

„UNIO“

Kluj—Kolozsvár, Ferencz József-út 102.

— — — Telefon Nr. 395. — — —

Lucrările din provincă dacă trec peste 5 cor. le retrimite franco.

»Tribuna« a adus în discuție »educația religioasă a clasei noastre culte«. Autorul articolului se plânga că »domnii încep să și piardă sentimentul religios, că nu mai cred în nimic, că nu se spovedesc și nu se închină lui Dumnezeu în biserică.

Când am citit acest articol am zâmbit. M'am gândit ce lume în-oarsă mai e și la noi. Când toată Europa se luptă din răsuperi să scape de sub stăpânirea formelor goale și mincinoase, dușmane oricărui progres, noi ne lăngăm că nu sântem destul de amețiti de ele, ne pare rău că nu sântem ca »proștimea cea bună și fără viclesug«, care crede orbește atâtea minunății.

Mă rog să nu flu rău înțeles. Nu sânt nici ateu nici dușman al credinței și al religiunilor. Dumnezeu, care mă cunoaște, știe. Știe și dl Dr. Nicolae Balan dela »Revista teologică« a cărui abonat sânt dela început.

Ceace nu pot, însă înțelege cu mintea mea de om cult e: de ce mi-se cere mie, om profan să fiu mai credincios și mai evlavios ca preoți?

Cunosc aproape toate înțiturile locuite de Români și cu conștiința împăcată pot spune că rar am întâlnit preoți cari să-mi fi impus prin curățenia credinței și prin faptele lor. În Sibiu oare câți sânt de aceștia? Să ne spună dl Balan într'un villor număr al »Revistei Teologice«. Proștimea aceasta bună și fără viclesug credeți că rostește de flori de măr adevărul: »fă ce zice popa, da' nu ce face popa«. Experiența de veacuri l-a învățat pe țaranul nostru că una e teoria și alta practica credinței. Teoria va fi frumoasă, va fi poate și adevărată — bine cine știe? — dar practica e urfă, e mincinoasă, asta o vede și cel mai nărod.

Educația religioasă, educația creștinească trebuie să o sibă, deci, mai înainte proștimea. Mai înainte slujitorii altarului or trebui să fie pătrunși de fiorul acela sfânt ce îi trezește în suflet poezia credinței. Și nu numai până când sânt în odăjdii, ci în toate clipele vieții. Iar faptele lor să fie în cea mai desăvârșită concordanță cu morala ce o propovăduesc. Când proștimea noastră va fi pătrunsă în toate unghetele sufletului ei de învățăturile altruiste și idealiste ale Mântuitorului Isus, atunci se poate gândi la cucerirea căturării.

Proștimea noastră, dacă vrea să iină pas cu lumea, dacă vrea să rămână și mai departe o putere vie în viața națională a poporului românesc, trebuie să fie pe deplin conștientă de chemarea ei, trebuie să fie stăpână pe lumina culturii moderne și trebuie să și dele seama că astăzi nu mai poți răsbate cu principiul: »crede și nu cerceta«. Dupăcum toate formele de viață sânt supuse

tr'o poziție, la o distanță de 500 de pași. Această schimbare de poziție executată într'un teren dificil fu săvârșită în chip ireproșabil folosindu-se în mod abil de pușinele acoperiri ale terenului. Când adversarul înainta cu energie, artileria se lupta într'o linie cu propria infanterie, în deplina cunoștință ca în astfel de pozițiuni este de a desfășura cea mai vehementă rezistență.

O asemenea recunoaștere a înduplecat pe comandantul diviziei de călărași la o faptă energetică. El având în vedere introducerea luptei, puse artileria într'o poziție la aripa dreaptă a infanteriei care se retrăgea și se arunca înainte, în formă de brigadă, cu escadroanele în formă de coloană, asupra aripelor stângi a grupului adversar, care a fost silit, deși pe timp scurt, să renunțe la acțiunea de atac.

Infanteria diviziei a IV-a aștepta atacul cavaleriei cu o mare liniște și o respinse cu un foc liniștit.

Această întregă acțiune, care decise într'u câțiva soarta corpului I de armată oferă tabloul unei lupte executate în chip modern, în care cele trei arme principale au lucrat în deplină armonie pentru a ajunge la un anumit scop de luptă. Ea a dovedit că conducerea în luptă se află la înălțimea greii ei probleme.

Pentru a completa tabloul armatei române moderne, apărui tocmai în toată criza luptei, de parte la orizont spre Stafina, cam la o sută de metri de balonul captiv al corpului II de armată, aeroplanul inginerului Vlaicu.

unei continue evoluții și primeniri spre desăvârșire, nici formele credinței nu pot face excepție dela această lege firească sau, dacă vrei, dumnezeiască. Ceremoniile religioase trebuie deci să se lăpede de formele naive și neestetice, moștenite dela niște oameni simpli și cu orizonturi strănte, cari au trăit în întunecimea evului mediu.

O reformă, o muncă serioasă se impune, așadar, înainte de toate în sânul bisericii, în sânul preoșimii. Fără de aceste toate lănguirile împotriva »clasei culte« sânt zadarnice și nedrepte.

Așa se gândește un drept credincios, care deși trăiește în Sibiu și admiră în fiecare sărbătoare pictura lui Smighelschi din catedrală, privește lucrurile dintr'un punct de vedere mai înalt.

De ce nu are poporul nostru o proștime, care să asigure bisericii și în viitor epitetul de »maica neamului românesc«, poate voiu încerca să arăt altădată, când voi vorbi de seminariile noastre. Dacă va fi să scriu, voiu începe, bineînțeles, cu Seminarul domnului dr. E. Roșca din Sibiu, pe care am avut nenorocul să-l cunosc mai deaproape.

Pomeneam în scrisoarea trecută de tinerimea din Sibiu și spuneam, că dela ea s'așteaptă și niște manifestații culturale. Domnul secretar Tăslăuanu a și convocat-o în Joia trecută pentru a discuta programul seretelor literare-artistice ce se vor aranja la iarnă în sala festivă a »Muzeului Asociațiunii«. În restaurantul Brote s'au întrunit vre-o 25 de tineri, cari s'au angajat, că vor sprijini cu toți aceste serate. Ele se așteaptă deci cu nerăbdare de publicul sibilian.

Din această întrunire s'a născut o nouă societate în Sibiu. S'a hotărât, ca tinerimea întreagă să se întâlnească în fiecare Joi în numitul restaurant și să discute prietenește chestiunile la ordinea zilei. S'a constituit în Societate fără statute și fără regule. Societatea a primit în botez numele »Autoritatea«. Președinte s'a ales dl Ermit Borcia, care a promis, că va compune o odă la adresa noii Societăți. Dl Tiberiu Brădiceanu s'a angajat să-i compună un marș. La iarnă se va da un bal al »Autorității«, la care toți membrii ei vor apărea mascați, reprezentând tipurile autorităților noastre. Tot această societate va aranja o școală de jocuri naționale, numită »Hora«.

Tinerii sânt foarte mândri de isprăvurile lor. Cel mai mândru e dl secretar al »Asociațiunii«, care se simte mai tânăr ca toți tinerii. Ca să și dovedească tinerețea și prin o formă externă, de o vreme încoace a început să și poarte jobanul de pe vremea când era student universitar.

Într'o viitoare întrunire membri »Autorității«

Soarele era spre apus. Razele sale iluminau aeroplanul. Se părea ca și când un vultur gigantic purta în plisc o stea strălucitoare. Vlaicu sbura cu o siguranță demnă de admirație, străbătu cu o liniște maiestică oceanul de aer necunoscut, la care el se avântase cu propria sa putere ca stăpânitor — și la urmă descrie un arc plan spre Est și apoi aterază în mijlocul armatei care îl primi cu strigăte de bucurie.

Era o privesite de neuitat. Pământul resună de bubuitul tunurilor, pocnetul puștilor și al mitraliezelor se auzea ca și ruptura unei pânze, strigătele neîntrerupte de ură! ale trupeii năvălitoare cutremurau văzduhul și în mijlocul sgomotului de bătaie al acestor trupe astăzi încă moderne aluneca încetisor spre pământ, ca un porumbel obosit, arma viitorului, aeroplanul lui Vlaicu.

Cu o mândrie îndreptățită putu să privească împrejur A. S. Regală Principele Moștenitor, care apăruse cu puțin mai înainte pe câmpul de bătaie. El era înconjurat de trupe harnice, bine instruite, cari se pricepe la luptă și aeroplanul lui Vlaicu dovedi că această națiune posedă energia și voința, ca să și croiască căile pentru un viitor strălucit.

În fine să-mi fie permis, ca să îmi exprim mulțumirile pe calea presei direcțiunii manevrelor, și mai cu seamă șefu ui biroului militar al presei, cu care norocul m'a pns în contact în cursul exercițiilor, și cari toți fără excepțiune mi-au arătat o deosebită condescendență.

au de gând să proclame pe dl Dr. Liviu Lemény președinte de onoare, fiind a societatea de să-l are să și meriteze că numele. Se zice că dl Lemény se și pregătește să dele un banchet monstru în onoarea tinerei societăți. Oratorul festiv, care va închina, la banchet, pentru președinție de onoare va fi dl Tăslăuanu. Membri societății așteaptă să asiste la scene înduioșătoare de îmbrățișări și sărutări între orator și președinție. La banchet va fi admisă, după cum se spune, și domnișoara Doctor, care va bate cu trandafiri de pe măriute Gangelui mareș pe redactorul »Lucrațuru ui«.

Dacă se vor întâmpla toate acestea, nu știu Vă voiu scrie la timp.

De încheiere să lămuresc chestia personală. Lumea din Sibiu e foarte curioasă cine e autorul acestor scrisori. Iată le spun.

Sânt un om, ca toți oamenii. Am învățat și știu multe. Mă ocup cu fel și fel de meșteșuguri și profesii. Cum spune Faust:

Mă simt în stare 'n lume să m'avânt
Dureri, noroc, din câte s pe pământ
Eu să le port și cu furtuni să lupt,
Și dărz să stau lângă catargul frânt.

»Nu vin de nicăiri, nu mă duc nicăiri«, sânt aici în Sibiu și le văd pe toate, dar spun numai câte pot.

Iată cine sânt. Nu mai fie deci Sibileni curioși de numele meu. Acela n'are nici o importanță.

Toate câte le spun sânt adevărate. Iar dac voiu greși vreodată împotriva adevărului — glu mele firește nu numără — dau voie oricui să-mi reteze capul cu iscălitura.

Spada.

Școala din Turtucaia și Bulgariei.

De când s'a pus în circulație svonul despre pretinsa convenție militară dintre România și Turcia, Bulgarii manifestă față de Regatul României o dușmănie înversunată. Presa bulgărească în vremile din urmă a publicat la adresa României articole de-o violență neobișnuită, învinuind România că ar fi încheiat convenția aceasta cu anume scopuri dușmane Bulgariei. Iar acum de curând neastâmpărul bulgăresc s'a manifestat din nou, în mod neîndoios, prin închiderea școlii românești din Turtucaia și arestarea profesorilor români.

Este destul de bine cunoscut că, din o populațiune de 4 milioane de suflete cât înnumără astăzi populațiunea Bulgariei, după statistica din anul 1905, 2 milioane de suflete sânt de naționalități străne și anume: Turci, Români, Greci, Evrei, Țigani și alte naționalități al căror coeficient este însă foarte neînsemnat. Grosul populațiunii străine din Bulgaria îl formează însă Turcii și Românii. În adevăr singure aceste două elemente reprezintă aproape a patra parte din populațiunea totală a Bulgariei. Românii în special s'au stabilit de-alungul malului drept al Dunărei, ocupând în afară de satele de mică importanță, porturile bulgărești mai de seamă, cari din punct de vedere economic depind de mișcarea comercială a porturilor române, dela care primesc influența și viața lor economică. În aceste porturi, Românii dau exemplul unei populațiuni inteligente, ascultătoare și supuse legilor bulgărești așa că în centrele locuite de ei, Românii fac dovada unui element chibzuit și de ordine.

Unul din aceste porturi a cărei populație este pur românească este și Turtucaia așe-

zată în fața orașului Oltenița. Strânsele legături comerciale dintre Oltenița și Turtucaia, fac ca populațiunea întregă a acestui oraș să se resimtă de influența românească și setea de viață românească ce se vede la cele 4000 de suflete românești cari populează acest oraș, îi silesc să se apropie mai mult dezvoltării culturale din România, fără însă a uita un moment că datoresc supunere legilor statului unde fatalitatea a voit să-i arunce.

În Turtucaia, există o școală românească încă din 1776, pe când Bulgaria era sub dominațiunea otomană.

Școala românească din Turtucaia era întreținută din fondurile comunității românești, majoritatea lor de meserie pescari cari își vindreau produsele lor la Oltenița, oraș prin excelență comercial unde se concentra toată mișcarea negoțului din împrejurimi.

Pentru prima oară la 1854, școala românească din Turtucaia primește o subvențiune din partea statului. La 1877, în urma războiului Româno-Ruso-Turc, artileria română primind ordin să bombardeze Turtucaia, școala este distrusă și la 1880, guvernul român se hotărăște să îngrijească de limba și religia acelor Români de pe malul drept al Dunărei. În adevăr, guvernul cumpără în Turtucaia un loc și la 1894 acordă comunității o sumă de 36000 lei, cu cari se construiește un local de școală modernă. Dela această dată guvernul român își ia asuprași toată întreținerea acestei școale care în scurtă vreme prin silițele profesorilor cari s'au succedat, trece drept o instituție culturală model pentru celelalte centre bulgărești din împrejurimi.

Cu ocazia inspecției pe care dl Musanoff, ministrul instrucției publice bulgare, a făcut-o în Septembrie a. c. la Turtucaia, a rămas mirat, că în acest oraș se vorbește numai românește și că Românii nu cunosc limba bulgară. De atunci a început o adevărată persecuție contra Românilor. În special loviturile erau îndreptate numai în po-tiiva profesorilor școlari. În sfârșit zilele trecute, inspectorul școlar dela Rusciuc intervine pe lângă procuror, care arestează pe profesorii români, acuzându-i de falș în acte publice.

După o dispoziție a guvernului Bulgar, părinții cari își dau copiii la școala românească sânt obligați a face o declarație prin care consimt, ca copiii lor să urmeze cursurile acestei școale. Cum printre dâșii sânt foarte mulți, cari nu au cunoștință de carte, dl G. Ionescu directorul școalei, a semnat declarațiile în locul lor iar părinții au fost puși să tragă cu degetul, așa după cum de altfel se obișnuiește.

După câteva zile, directorul școalei se pomeneste cu vizita inspectorului din Rusciuc care, însoțit de un funcționar al forței publice, umblă din casă în casă pe la familiile românești și le cerea să declare, că declarațiunile le-au fost luate cu forța de către directorul școalei române. Ceva mai mult, unul dintre eforii școalei, dl V. Cristescu, care îndeplinea și funcțiunea de secretar al școalei i-a surprins cum umbla noaptea prin sat cu un felinar în mână și stăruia pe lângă Români să spună, că au fost siliți de directorul școalei să dea declarațiunile.

Nu trecu mult după aceasta și unul din profesorii școalei românești dl D. Nicolescu este surprins la o cafea și arestat. A doua zi sânt chemați Ionescu directorul școlar, V. Cristescu și Tudor Chelu eforii, la poliție și arestați.

Câte și patru au fost ținuți timp de patru zile în becurile poliției până ce în urma intervenției dlui G. Ionescu au fost duși în fața procurorului care le a declarat că sânt acuzați de falș în acte publice.

Înzadar a încercat dl G. Ionescu să explice, că din momentul ce însiși părinții copiilor declară că nu știu carte și prin urmare nu pot semna declarațiile, faptul că au pus degetul pe o semnătură făcută în cancelaria școalei nu constituie o dovadă de falș în acte publice.

Comunitatea română spre a putea scăpa pe cei patru români detinuți fără nici un motiv, au depus o garanție de 12 mil lei în urma cărora dnii G. Ionescu, D. Nicolescu, V. Cristescu și Tudor Chelu au fost puși în libertate.

Înzădat după punerea lor în libertate, au plecat spre București, unde au fost primiți în audiență de către ministrul de externe al României, Al. Djuvara, care a înărdinat numai decât pe dl Diamandi, ministru plenipotențiar al României la Sofia, să ceară guvernului bulgar relațiuni asupra acestui incident.

Parchetul bulgar, a deschis contra celor înculpați acțiunea publică dispunând ca școala să rămână închisă până după judecarea procesului.

Scrisoare din Graz.

S'a scurs cam multă vreme de când nu se mai amintește nimic de acest oraș în zările românești. Mai de mult apăreau la restimpuri mici rapoarte despre mișcările studenților români, care era destul de numeroasă aici. De când însă că mulțorii Ungarilor în dorul lor după o cuceritoare răspândire a culturii ungurești au închis granițele pentru orice import de cultură străină, numărul studenților români din Graz a scăzut mereu, iar societatea lor: »Carmen Sylva« din lipsă de membri a adormit în Domnul.

Azi Grazul pentru Români înseamnă o cruce pe mormânt. Aci doarme somnul păcii departe de țara lui George Candrea moțul cu suflet blând și visător. Țărâna mormântului lui în care câte o mână pioasă de student mai sădea din când în când câte-o floare ori vărșa vre-o lacrimă tainică, se va fi cutremurat dureros anii din urmă că l'au vădit Români în țară străină. Umbra lui va fi colindat locurile cunoscute cercetând după vre-o suflare românească.

De sigur s'a întâlnit cu altă umbră rămasă aci acum sunt doi ani, a studentului Nicolae Agribiceanu.

Își vor fi zis unul altuia plecând cu durere capul: »Ce trist e să zaci departe de ai tăi în pământ străin.« Umbra lui Agribiceanu va fi lăcrimat și va fi zis: Uite, pe mormântul meu nici eru e nu mai e. Nu sădește nime nici o floare, nu străbate nici un cuvânt românesc până jos în înunerecul mormântului. Și n'aud nici când s'adie pe aripă de vânt vre-o frântură de cântec românesc.

Aceste două umbre iubite le-am avut între noi, luni seara în 17 Oct. în sala cu lăminele stinse a hotelului »Zum Wilden Mann« un Dr. neamț aiuna cu schiopăconul pe părțile din fund chipuri luminoase de Români din Ardeal și licoane frumoase din munții Carpaților.

Dl Popescu funcționar la »Albina« și turst neobosit desvălia într'un ton familiar lumel adunate în sală frumusețile pământului românesc.

Am străbătut cu el munții dela Retezat până la Sinaia, oprindu-ne entuziasmați în fața celor mai pitorești tablouri. Ne a povestit despre ciobanii români, a făcut cunoscut frumuseța portului românesc și cu glasul cald a arătat publicului,

înclins în jurul unei talli miădoase acel brlu național din pricina cărora suferim atâtea prigoniri. Ne a purtat prin Sibiu, ne-a arătat catedrala, muzeul »Asociațiunii«, a spus despre năzuințele culturale ale Românilor din Ardeal. În sală plătia o atmosferă românească și publicul neamț so-bla cu ochii mari farmecul nou al unui popor necunoscut, aparținând aceleiași împărății. Prezidentul turstilor neamți aranjatorul acestei serate nu găsea cuvinte destul de calde să mulțumiască Dlul Popescu.

Măi mult ne-am bucurat noi, ceata miă de Români cari ne aflam în jurul unei mese mai în fund.

Colonelul Popovici cu familia, vre-o doisprezece băieți studenți la academia comercială și familia Dr. Ciat. În pauze Dr. Ciat revolta cu glasul domol alte vremuri frumoase de pe timpul memorandumului. Aurel Popovici și Gheorgha Candrea pregăteau pe-atunci aici unde va în strada Glaci »Replica«, și erau alte vremuri și alți oameni. Azi abia mai pălpăie flacăra acelu naționalism înfocat.

Așa sântem noi grupurile de Români risipiți prin orașele străine ca fecurile pe la stăile din munți Ardealului, când se văd seara din vâl. O mână de oameni în jurul acelu foc depărtat, stau la povești și se gândesc la cei mulți de acasă, de cari s'au resirat pe câteva luni de zile. Focul pălpăie câteva vreme și se stinge. După câte o țarnă plină de ger, iar mai mijște silos câte o geană de lumină. E.

Chestiunea irlandeză.

I.

O încercare de împăcare.

(1789—1796).

(Urmare *).

Aceasta era starea spiritelor la izbucnirea revoluției franceze. Primită cu răceală, apoi cu hotărâtă aversiune în Anglia și Scoția, mișcarea revoluționară a stârmit entuziasm în Irlanda. Principiile libertății politice și religioase proclamate dintr'nceput au trebuit să agite un popor asuprit care aspira la vechea sa libertate. În acelaș timp războiul care în curind izbucni între Anglia și republica franceză mari nădejdiile Irlandei de-a stoarce dela guvernul englez reformele mult dorite și, poate, de-a-și recăstiga chiar și independența politică, rumpându-se de Anglia.

Aceste două curente s'au și manifestat imediat la șefii mișcării irlandeze. S'au format două partide mari: unul care lupta, cu mijloace legale, pentru egalitatea politică și libertatea religioasă a catolicilor; celalalt care se gândia chiar și la o revoluție în scopul de-a proclama independența Irlandei și a o constitui în republică. Primul partid era condus de un comitet cu reședința în Dublin, celalalt se constitui în societatea Irlandezilor-uniți, dându-și o organizație insurecțională.

Comitetul din Dublin a primit numeroase azeziuni și aprobări. Între cei dintâi cari i-au făgăduit sprijinul a fost Edmonde Burke**) unul dintre cei mai distinși oratori ai vremii sale și mare scriitor politic. Dușman declarat al principiilor Revoluției franceze, glasul său în favorul emancipării catolicilor trebuia să aibă răsunset puternic, dovedind că între cauza catolicilor Irlandezi și revoluția franceză nu este solidaritate.

Intervenția lui Burke a și avut efect. În 1792, un membru al parlamentului irlandez, Sir Hercules Langrishe, a prezentat un bill în favorul catolicilor. Reforma vizată era modestă de tot:

*) Vezi »Tribuna« n-rul 214.

**) Născut la Dublin, 1730, mort 1797.

Cei cari
doresc : **mobile**

bune, frumoase, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Székely și Réti
din Marosvásárhely,
(Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

nu le acorda catolicilor drept electoral, dar le lăsa acest drept protestanților cari se căsătoriau cu catolice, dacă căsătoria se făcea înaintea unui preot anglican; în același timp, billul permitea catolicilor să deschiză școli și fără autorizarea episcopului anglican. Ori cât de timide au fost aceste propoziții, au întâmpinat opoziție mare. A intervenit însă guvernul și billul s'a votat.

În anul următor, 1793, însuși guvernul luă inițiativa unei reforme mai importante. Secretarul de stat pentru Irlanda, M. Hobart, prezintă parlamentului un bill prin care se proclamă libertatea instrucției; li-se acordă catolicilor drept electoral activ (pot să aleagă, fără a putea fi aleși) și li-se dă voie să poată ocupa o anumită categorie de funcții civile și militare mai puțin importante. Reforma aceasta a întâmpinat o opoziție și mai înverșunată, dar grație stăruințelor și energiei guvernului englez și acest proiect fu votat.

Aceste două succese reale ar fi trebuit să fie pentru Irlandezi un îndemn de a persevera în calea legală, dar evenimentele din Franța treziră nădejdi noi în republicanii irlandezi și chiar în comitetul din Dublin moderații au fost înlocuiți cu reprezentanții direcției violente.

În același timp și guvernul făcu o încercare mai serioasă de a reconcilia Irlanda, numind vice-rege al Irlandei pe lordul Fitzwilliam, membru marcant al partidului liberal, pe care excesele revoluției franceze îl mânaseră în tabăra conservatoare, pentru a sprijini guvernul împotriva revoluției. Fitzwilliam avea strânse legături cu șefii liberali și guvernul spera că prin el va putea să câștige sprijinul partidului liberal irlandez. Pentru a-i ușura misiunea, prim-ministrul Pitt a început tratative chiar cu șeful opoziției protestante din Irlanda, Henric Grattan, politician modest și de onestitate recunoscută. Născut la 1746, după ce și-a făcut studiile juridice la Londra, s'a întors la Dublin și în 1775 a fost ales în parlamentul irlandez, ocupând aici loc de frunte între oratorii parlamentari. Convins că Irlanda n'avea nici un interes de a se separa de Anglia, Grattan a luptat numai pentru libertatea politică și egalitatea religioasă, fără să poată însă câștiga simpatiile fracțiunii mai radicale a partidului liberal și, cu atât mai puțin, simpatiile conducătorilor Irlandezilor-uniți.

Prim-ministrul Pitt avu o întrevedere cu Grattan, care se termină fără rezultat, Grattan nu se mulțumi cu numirea unui vice-rege, el ceru o schimbare mai radicală și, înainte de toate, promisiunea că guvernul va sprijini măsurile ce le va propune Grattan, în parlamentul irlandez, în favorul catolicilor. Pitt socoti că nu poate să facă concesii atât de avansate, fără să nu-și primejduiască situația, provocând opoziția regelui împotriva măsurilor liberale. Pitt lăsă situația politică din Irlanda încurcată: în fruntea Irlandei era un vice-rege liberal, aderent al emancipării catolicilor, și acest vice-rege avea colaboratori tot oameni dușmani ai acestei emancipări.

Fitzwilliam se declară pe față pentru emanciparea catolicilor și înlocuiri, fără a mai consulta guvernul central, doi funcționari înalți dușmani emancipării. În același timp dădu voie să i-se prezinte petiții în favorul emancipării din toate părțile Irlandei. Înlocuirea celor doi funcționari și atitudinea asta liberală au provocat în Anglia o opoziție puternică împotriva vice-regelui care se văzu singur, părăsit și de guvernul său central.

Grattan prevăzu că lupta pentru emancipare, dată fără pregătirea necesară, nu putea să aibă rezultat. Cu toate acestea, la 12 Februarie 1795 a prezentat parlamentului un bill tinzând la emanciparea completă a catolicilor. Regele Gheorghe III, se declară în contra billului, notificând hotărîrea sa și lui Pitt, care la rîndul său dezavua pe vice-regele Irlandei, adresându-i o scrisoare severă. Fitzwilliam își dădu demisia și fu înlocuit prin Lordul Camden. Ruptura dintre guvern și majoritatea poporului din Irlanda era definitivă. Noul vice-rege luă poziție împotriva billului prezentat de Grattan. La 4 Mai proiectul fu respins într-un număr de 84 voturi, față de 155 câte se declaraseră împotriva lui.

O singură măsură s'a luat în favorul catolicilor: înființarea unui seminar catolic irlandez, la Maynooth. Catolicii până acum își făcuseră studiile teologice mai ales în seminariile catolice din Franța, unde nu mai puteau merge în urma revoluției.

Concesia aceasta însă era prea neînsemnată decât să fi putut potoli nemulțumirile generale, cari trebuiau să izbucniască mai curînd sau mai târziu. Guvernul se hotărî să prevină orice mișcare. Încă în anul 1794 disolvase societatea Irlandezilor-uniți, iar în 1796 procurorul general propuse parlamentului votarea unor măsuri excepționale, cari au fost votate cu mare majoritate, în ciuda tuturor opozițiilor lui Grattan. Guvernul nu se mulțumi numai cu atîta ci în luna lui Octombrie, același an, a cerut și obținut dela parlament suspendarea actului „Habeas corpus”, cea din urmă garanție a libertății personale. Grattan își ridică glasul împotriva acestei cereri, dar protestarea lui n'a fost susținută decât de 7 membri ai parlamentului.

Noua politică absolutistă a guvernului englez avu drept urmare un șir de insurecții sângeroase și săparea mai adînc a prăpastiei ce despărția poporul irlandez de poporul englez.

(Va urma.)

Din străinătate.

Socialiștii belgieni împotriva împăratului Germaniei. Din Bruxelles se telegrafiază că vestea despre apropiata vizită a împăratului Wilhelm în Belgia a stîrnit mare agitație între socialiști, cari au hotărît să organizeze o mare demonstrație împotriva lui. De pe-acum protestează în mod violent împotriva vizitei lui și afișează pretutîndei placarde, în care fac o paralelă între Țarul Rusiei și împăratul Germaniei și spun că deși împăratul Germaniei nu s'a scîldat în atîta sînge ca Țarul Rusiei, totuș e cel mai mare dușman al drepturilor popoarelor, fiindcă se opune introducerii votului universal în Prusia.

Socialiștii apelează la Belgieni să răspundă la uralele ipocrite cu cari va fi primit Wilhelm — cu urale la adresa poporului german.

În același timp anunță că în prezluia sosirii împăratului vor ținea o mare adunare de protestare.

Anarhie în Persia. În vremile din urmă din nou au izbucnit în Persia turburări sângeroase, cari primejdiesc însăși independența Persiei, necesitînd intervenția Angliei și a Rusiei. Mai ales în Sudul Persiei, turburările au un caracter adevărat revoluționar și sînt mereu în creștere. Trupele guvernului cari se află sub comanda guvernatorului din Ispahan sunt prea slabe pentru a putea duce lupta contra șefului insurgenților Nâhib Hussein, a cărui popularitate între nomazii dela munte crește în continuu. Pentru a pune stavilă întinderii mișcării revoluționare și peste hotărîrea Persiei, guvernul englez a adresat guvernului persan o notă în care declară că în caz când ordinea nu se va restabili în termen de trei luni în Sudul Persiei, Anglia va fi nevoită să ia măsuri decisive pentru stabilirea unei forțe locale sub comanda ofițerilor anglo-italieni. Se crede că dacă va fi cu neputință a se face o recrutare de trupe indigene, se vor aduce trupe din India. Persianii ar fi văzînd în această măsură un prim pas pentru împărțirea țării și urmările ar fi nefîndolos foarte grave.

Guvernul Persiei n'a răspuns încă la această notă a guvernului englez, dar a indicat deja tenorul răspunsului său. Guvernul persan învoacă drept cauză a turburărilor prezența trupelor străine, cari li încurajează pe reacționari în speran-

*) «Habeas corpus ad subjiciendum», introdus în Anglia la 1679 iar în Irlanda la 1782 e un act parlamentar care garantează libertatea personală și hotărîre că nici un cetățean nu poate fi arestat fără prealabilă anchetă judecătorească.

tele lor de a reintrona pe fostul șah, — apoi neputința de a încheia un împrumut. În răspuns se va stîrni și asupra tratativelor de împrumut ce sînt în curs cu o mare casă de bancă din Londra.

Bugetul Rusiei. Ministrul de finanțe al Rusiei a terminat bugetul imperiului pentru anul 1911. În bugetul ordinar se prevede la venitul suma de 2.669.600.000 ruble, iar la cheltuieli 2.545.900.000 ruble. Adică un excedent de 123 milioane ruble.

Bugetul extraordinar conține 1474 milioane ruble cheltuieli (ministru de război, căile ferate, etc.) și 124 milioane venituri. Diferența va fi acoperită din excedentul bugetului ordinar și din încasările tezaurului.

Printre cheltuielile ordinare figurează: 91 milioane ruble pentru instrucția publică; 556 milioane pentru căile de comunicație; 4849 milioane pentru armată; 112.9 milioane pentru marină și 101.9 milioane ruble pentru organizațiunile agrare și pentru agricultură.

INFORMAȚIUNI

ARAD, 21 Octombrie n. 1910.

— Manual aprobat de ministrul de instrucțiune. Aproape în același timp cu opreliștea anunțată în numărul nostru de alaltăieri, autorii manualului «Carte de cetire pentru elevii claselor V și VI primare, ediția a doua, Arad 1910»: dd. Iosif Moldovan și Iuliu Grosoreanu au fost încunoștințați din partea ministerului de instrucțiune că acest manual corespunde întru toate noului plan de instrucțiune pentru școlile noastre confesionale și că raportorul însărcinat cu examinarea manualului a găsit că acesta e întocmit cu multă înțelegere pedagogică și conform cerințelor metodice moderne.

Observăm că opreliștea s'a referit, între altele, și la ediția anterioară a acestui manual, ediție care prezintă foarte neînsemnate deosebiri în comparație cu noul manual. Și mai observăm că opreliștea a avut ca motiv niște poezii de autori din România, poezii cari au fost trecute întocmai și în noul manual. Ceea ce dovedește întocmai anarhia spirituală ce domină în minister când e vorba de școlile noastre și că opreliștea se ordonă întâmplător, fiind că țile întocmite de învățătorii noștri absolut la discreția rapoartelor întocmite cari rar se întâmplă vre-unul mai puțin preocupat față cu școlile noastre.

— Parti sans adresse... Aceste cuvinte sînt tipărite pe o fâșie de hîrtie, o fâșie de adresă sub care ziarul francez «Figaro» a făcut drumul spre Lisabona și îndărăt.

Până mai ieri-alaltăieri, ziarul parizian «Figaro» trimitea două exemplare și la Lisabona, pe următoarele adrese:

Sa Majesté le roi dom Manuel II
Real palacio das Necessidades
à Lisbonne (Portugal)
Sa Majesté la reine douairière
D. Maria-Pia

Palais d'Ajuda à Lisbonne (Portugal)

Ieri, s'au înapoiat, din partea poștei portugheze administrației ziarului francez amîndouă exemplarele. Fâșile aveau indicația: «Parti sans adresse»...

Cît tragic cuprind aceste cuvinte!... Pîecat fără să și indice adresa...

— Se caută avocat român. În comuna mare Borgoprund ar avea loc un avocat onest. Numărul populației din jur e 14000. Teren foarte mare de activitate. Informațiuni detaliate se pot primi dela Victor Varna, notar comunal în Borgoprund.

— **Cununie.** Dșoara Lucrella Hașegan din Intregalde și dl Ioan Muntean, absolvent de teologie, din Sibol, își anunță cununia ce va avea loc în biserica catedrală gr.-cat din Lugoj, la 30 Octomvre n.

Dșoara Lucrella Pop din Hidig și dl Ioan Fillp d'n Pir, își anunță cununia ce va avea loc în biserica gr.-cat din Hidig, la 31 Oct. n. Felicitările noastre!

— **Nu e holeră în România...** Din Brăila ni se scrie:

Luni noaptea a încetat din viață, în împrejurări suspecte la gara portului Brăila, hamalul D. Dobre.

Numitul cu o jumătate de oră înainte de a muri a avut vărsături și crampe de stomac.

D. Dr. Popa, medicul gărei, venind la fața locului, a dat ordin să desinfecteze imediat birourile și magazia gărei.

Marți, până la ora 9 dimineața toate birourile gărei au fost închise.

La autopsia făcută cadavrului de către dl Dr. Păvăoescu, s'a stabilit că moartea a provenit din insuficiență aortică cu alte complicații.

— **Dr. Iustin Papp, avocat în Tinca,** a răpauzat la 19 Octomvre n. în vîrstă de 49 de ani. Înormântarea lui a avut loc la 21 Oct. n. în cimitirul gr.-ort. din Tinca.

Odihniască în pace!

— **Brote și »Telegraful Român«.** Citim în »Foia Poporului« din Sibiu: În sfârșit tineretul nostru a astupat gura unui ziar românesc: »Telegrafului Român«. Nu știm ce s'a întâmplat, dar se spune că într-o bună dimineață a intrat în urechile înalt Prea Sfinției Sale mitropolitului din Sibiu, că tineretul nostru nu mai poate răbda, ca tocmai aici în Sibiu să iasă o gazetă, care mereu laudă și sprijinește pe Mangra, publică ticăloșii e lui Brote și ține mereu isonul tuturor trădătorilor. La știrea asta se făcu mare spaimă în sfatul înțelepților, cari se adunară, șopotiră și se sfătură. Nu știu ce vorbiră și ce hotărîră, dar a doua zi »Telegraful« strecură chiar la urmă o notiță prizărită într-una din paginile sale neroade cu acest cuprins:

Poșta Redacției.

Amicul, Sibiu. Domnul E. Brote a spus în coloanele ziarului nostru aceia ce avea de spus și alte articole nu ne mai trimite.

Asta firește, nu era decât o apucătură, căci acei cărora le sună aceste cuvinte erau zău »amici« (prieteni), de cari îi dorim mulți »Telegrafului«...

Și adică ne întrebați ce s'ar fi întâmplat, dacă »Telegraful« tot mai publica articolele trădătoare ale lui Brote? Nu știm, n'am văzut, dar se spune, că geamurile dela redacția »Telegrafului« și din alte locuri aflaseră și dirdăiau de frică...

— **Bagatelizarea limbii noastre.** Citim în »Patria« din Cernăuți: Primim veșnic plângeri din public, plângeri foarte întemeiate, cu probe ce nu se pot răsturna, că limba noastră e nesocotită și bagatelizată de foarte multe oficii publice. Zilele acestea ne-a arătat de pildă o persoană o citațiune dela judecătoria din Cernăuți, unde limba română e pusă la urmă. Aceasta n'are voie să se facă; limba română e întâia limbă a Bucovinei recunoscută prin legi și rescripte vechi, și trebuie pusă în frunte. Dar să nu credeți că aceasta e bagatelizarea cea mai rea, nu, căci pentru direcția de finanțe nu există limba noastră, și cele mai multe firme dela posturile de jandarmierie c. r. din satele românești nu au pe ele și inscripția română. Cităm, la întâmplare, Banita-Mold și Vicovul de sus. Apoi pe linia căilor ferate Rădăuți—Brodina așisderea limba noastră e pusă în coadă, ca și cum în acest finit curat românesc: ar fi Rutenii cei dintâi. Lucrurile acestea nu sânt lipsite de însemnătate, noi nu avem voie să le lăsăm așa cum sânt, căci ar însemna o nepăsare păcătoasă, ci dreptul și dato-

ria noastră e să cerem îndreptarea grabnică. Ori și ce lucru, care ne jignește, fie cât de mic, trebuie revindecat!

— **Șerpi veninoși în Bosnia.** Se știe că în Bosnia sânt șerpi veninoși. Dela 1895 până la 1904 au murit 139 de înși mușcați de șerpi și 13.386 vite domestice. Din 1906 a început lucrarea de stărpire a acestor jivine. Mai numeroase sânt Vipea de năslp, apoi Vipera cu cruce, iar vipera Aspis e rară.

Se dă 50 de fileri de fiecare cap de viperă. S'au publicat pretutindene afișe zugrăvite, cari arată formele șerpilor primejdoși.

În 1907, numărul șerpilor uciși, a fost așa de mare, în cât guvernul a micșorat răsplata la 25 fileri, iar în 1909, la 20.

În 1906 s'au plătit 30.056 capete, din cari 4573 de neotrăvitori și s'au plătit 12.741 coroane și 50 fileri; în 1907, s'au adus 280.718 capete, din cari 9033 de neotrăvitori și s'au plătit 138.842 coroane 50 fileri; în 1908, 273.340 de capete, din cari 3809 de neotrăvitori și s'au plătit 67.822 cor. 25 fil.

În trei ani s'au dat premii 216.466 coroane și 25 fileri (N. W. J.).

— **»Pentru satele noastre«.** Sub acest titlu dl preot P. M. publică în unul din numerile din urmă ai acestui ziar un articol, altcum vrednic de toată atențiunea. Am constatat însă un lucru foarte regretabil la dl autor. D-lui zeflemisește un articol al meu în aceeaș materie, fără însă să l fi citit și în credință că conține numai laude goale la adresa »Astreii«. Ne spune adecă dl autor, că poporul nu se alege aproape cu nimica din conferențe, cu toate că »predarea a fost potrivită, conferențarul a fost urmărit cu interes, limbă înțeleasă de popor, teme interesante și toți mulțămii, cum se scrie și despre cea dela Dej«.

Frazele citate și luate în bașjocura sânt toate din articolul meu »Din problemele Astreii« (Nr. 200). Aceasta dovedește că dl autor n'a citit din acel articol decât pasagiul prim, în care era vorba de intelectualii, pe când despre popor era vorba mai jos și făceam aceeași concluzii ca și dl autor. D-lui însă din pasagiul prim a făcut concluzii asupra întregului articol, crezându-se în dreptul să-l zeflemisească, fără să-l citească.

Acelaș lucru îl dovedește dl autor când vorbește și despre »Cartea de cetire a poporului, pentru care se mai stăruie și acum și care s'ar putea folosi ca manual în școlile pentru adulți«.

Din titlul articolului meu dl autor o fi dedus, că Cartea de cetire a poporului ca și conferențiarul agronomic și conferențele economice e una din problemele, cu cari se ocupă Asociațiunea. Dacă ar fi în curent cu cele ce se lucrează la Astra și chiar numai dacă ar fi citit acel articol s'ar fi convins, că am fost singurul care am stăruit și propus aceasta Carte de cetire, dar fără rezultat.

Să ne păzim, de a fi superficiali. — *ic.* —

— **Experiențe cu sfârșit tragic.** Din Viena se anunță, că azi, Vineri, s'a judecat la tribunalul provincial crima D-rului Franz Liksch din Cernăuți. El a fost acuzat pentru faptul că în timpul când făcea experiențe cu bacili turbareii, a infectat pe asistentul Arnost și pe funcționarul biroului universitar, Lipeckzy, cari au și murit. D-rul Liksch încă s'a infectat, dar a fost vindecat. În actul de acuză se spune, că Drul Liksch a manuat cu neprecauțiune epruveta, care s'a spart și conținutul a împrăscat pe toți cei din laborator. Liksch a vorbit timp îndelungat despre experiențele sale, spunând că el este nevinovat. Tribunalul l a achitat.

— **Tată sălbatic.** Marți un țaran din comuna Berend, comit. Borșod, s'a certat cu nevastă-sa și a alungat-o dela casă, apoi, mâniaș cum era, s'a

dus la cârciumă și s'a îmbătat. Venind acasă și neaflându-și nevasta, în turbarea lui de a-și răzbuna, a prins de picioare pe băiatul său de șase săptămâni, care plângea în leagăn, și l-a izbit de pereții casei până ce-a murit. Tocmai atunci sosise acasă și nevasta, care îngrozită de fapta aceasta săbatică a alergat și a înștiințat jandarmăria. Tatăl bestial a fost apoi ferecat în lanțuri și predat judecătorei din Mișcolț.

— **Progresele aviației.** Citim următoarele într'un ziar din America:

»Pe linia ferată dintre Chicago și Springfield a avut loc alături o întrecere de dinstanță între aviatorul Walter R. Brookins și 2 trenuri accelerate pentru un premiu de 10.000 dolari.

»Depărtarea între aceste două orașe este de 187 de mile.

»Intrecerea s'a făcut cu mașina de zburat sistem Wright și cu trenul accelerat al societății »Illinois Central«.

»Premiul de zece mii dolari l'a câștigat aviatorul Brookins, care a ajuns cu 8 minute mai curând la stația numită.

»Publicul din Springfield a făcut o călduroasă manifestație de simpatie îndrăznețului aviator.«

— **Odiseea aviatorilor.** Un cablogram din St.-Louis (America) anunță, că Marți noaptea pe la orele 11 dirijabilul german Harbourg, care condus de aviatorii Assman și Vogt a luat parte la zborul dela Gordon Bennet, a căzut dela o înălțime de 18.000 de picioare în lacul Nipissing. Assmann în urma căderii și-a fracturat brațul stâng iar un fier ascuțit i a tăiat artera dela mână. Aviatorii au înnotat la țarm iar noaptea au petrecut o într'o pădure din apropiere, de unde ziua următoare indienii i au dus pe amândoi la scital. Vogt a spus că trecând peste lacul Huron a observat un mic balast și au deschis ventilul. Dirijabilul după deschiderea ventilului a căzut apoi cu o luțea foarte mare, din fericele în lacul Nipissing.

— **Cum călătoresc miniștrii ruși.** Într'un ziar care apare la Bruxelles și care e în legătură cu revoluționarii ruși stabiliți în capitala Belgiei, au apărut o serie de circulări foarte interesante date de ministru rus Stolypin guvernatorul districtelor, pe unde avea să treacă el în călătoria sa în Siberia.

Cu cinci zile înainte de a părăsi Stolypin Petersburgul, guvernatorii au primit câte o circulară în care li-se spune să ia toate măsurile necesare, deoarece o înaltă personalitate va sosi în cutare zi în acea localitate.

Peste alte două zile s'a expediat o nouă circulară guvernatorilor din acele părți unde Stolypin avea să se oprească în călătoria sa pentru a dormi sau mânca.

Acestora li-se spunea că Stolypin va mânca în gară sau va dormi în oraș.

Restaurantele gărilor fură toate perchițiionate cu cea mai mare scrupulozitate.

La fiecare stațiune de cale ferată aveau să aștepte o sumă de trăsuri care să ducă la oraș pe »înaltă personalitate« și pe notabilitățile orașului cari aveau să-l întâmpine.

Evident că Stolypin care se ascundea sub titulatura de »înaltă personalitate« nu s'a oprit în nici una din stațiunile unde anunțase că se va opri și a rămas numai câte puțin acolo unde anunțase că va mânca.

Toate pregătirile acestea cari costau sume enorme de mari, se făceau numai pentru a deruta pe cei cari ar fi vrut să știe unde se duce și unde se oprește ministru rus.

— **»Balul costumat din Arad«.** În editura librăriei »Tribuna« a apărut o serie de 6 cărți postale ilustrate, în culori, reprezentând costume și grupuri dela balul costumat din primăvara aceasta. Bucata se vinde cu 24 fileri, seria de 6 bucăți 1 cor. 20 fil. + porto poștal 10 fil., recom. 35—45 fil.

Pentru cumpărare

pălării pentru copii și domni

cel mai bun magazin e al lui

SUC. EMMER FERENCZ

Weismayr Ferencz

Timișoara, centru, strada Hunyadi.

Venitul curat se va adăoga la fondul »Reuniunii femeilor române din Arad« pentru zidirea unei școli de fete.

Comercianților și vânzătorilor 50 bucăți cu 9 cor., 100 bucăți cu 16 cor. plus porto.

x **La croitoria universală.** I. Petrașcu, Sibiu — Nagyszeben, Strada Csnădiei Nr. 30, Telefon 721. Se pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu șic, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, paltoane etc. Ascemenea să execută pentru oficeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit se află diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portofee, mănuși etc. Atrag deosebita atențiune asupra reverențelor preoțești, ce se pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă. Comandele se pregătesc în timp foarte scurt.

Dentist român în Arad.

VIRGIL MUNTEAN
Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.

Dinți artificiali în cauciuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminiu, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanță până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

ECONOMIE.

Agricultorul american.

(Urmare).

Un alt serviciu al acestui minister se ocupă cu chestia vitelor. Animalele exportate sau importate sânt examinate de către inspectorii săi. Mai cu deosebire e supravegheată migrațiunea turmelor dintre state; epizootiile sânt studiate și circumscrise. Pe lângă aceasta s'a mai instituit și o secțiune însărcinată cu studiul culturilor industriale.

Peste 200 de agronomi se ocupă cu studiul bolilor bumbacului, a arborilor fructiferi, cu experimentarea hibridărilor din punct de vedere al rezistenței plantelor contra bolilor, precum și cu adaptarea lor față de noile metode de cultură. În colegiile agricole se agit problema destul de însemnată, bunăoară, aceea de a se ști care semințe de trifoi sânt cele mai bune: cele americane sau cele europene?

Și se fac experiențe de cultură în toate statele cu soluri și cu climate deosebite.

Biroul geologic se ocupă cu probleme practice, cum e bunăoară aceea de a curăți terenurile dela Vest de depozitele alcaline, care le fac improprie pentru o cultură mai întinsă. Grație unei amenajări complete a solului prin mijlocirea unui drenaj subteran minunat, țări întregi au fost fertilizate și convertite la culturi înfloritoare.

În afară de aceasta, laboratorul de chimie analizează compoziția și studiază valoarea nutritivă a produselor alimentare precum și falsificarea lor.

Cu modul acesta se aduc servicii foarte importante publicului, care la rândul lui se interesează în de-a-proape de ele.

În sfârșit, ministerul de comerț din Washington, are secțiuni care se ocupă: unele cu studii biologice, altele cu publicațiunile agricole din lumea întreagă, altele dau instrucțiuni de fapt, ocupându-se cu construirea în diverse regiuni, bunăoară, a unui drum vicinal tip, iar altele se ocupă cu chestiunile forestiere, incendiile în păduri, cu pășunarea pe terenurile împădurite. etc.

În afară de inițiativa statului, mai există în America și o inițiativă particulară. Așa, există, numeroase institute particulare de cercetări și de studii cari contribuiesc la perfecționarea metodelor de cultură și la izbândă agriculturii. Într'un singur an aceste societăți particulare au jinit 2000 de adunări, la care au luat parte peste 500.000 de fermieri. Aceste întruniri sânt organizate, fie de directorii colegiilor agricole, fie de către puterile oficiale ale Statelor. Când se întâmplă ca activitatea unei societăți să bată în scădere, se recurge imediat în autoritatea unui specialist de mare reputație, care izbutște să galvanizeze eforturile membrilor și în scurtă vreme, aceștia revin la muncă pozitivă cu noul

forțe de izbândă. Subvențiuni mari au fost votate de către Congres pentru crearea unui stat-major de specialiști în materie de agricultură, al căror rost e de a întreține pretulmندی zelul aderenților.

La Washington există un birou special, însărcinat cu distribuirea învățămintelor agricole pe la fiecare cultivător al Statelor-Unite. Într'un singur an, acest birou, a primit peste 300.000 de scrisori cu cereri de învățăminte, și a publicat 600 de broșuri diverse, din care s'au distribuit 8 milioane. Afară de aceasta, un anuar de peste 800 pagini, cu informații și cu studii datorite penelor celor mai autorizați agronomi, a fost scos în 500.000 de exemplare, dintre care fiecare deputat sau senator a primit câte 15.000 ca să le distribe gratuit alegătorilor lor.

Este o greșală dacă se crede că nu putem apropia fermele Americii, cari au pământuri imense ca întindere, de acelea ale Europei.

Fermele dela Vest ocupă vaste teritorii, pe când cele dela Est sânt destul de mici. Așa că, întinderea mijlocie a celor 5 milioane de ferme din Statele-Unite nu trece peste 68 hectare. De altfel însuși Americanii susțin că o fermă de 100 Ha, oferă cele mai bune condițiuni de exploatare.

În timpul secerișului toată lumea muncește, chiar și fetele proprietarului cu toată rafinata lor educație dela oraș. De obicei sânt două echipe de secerători: una ziua și alta noaptea. Lucrările agricole au loc odată: se seceră, se treieră și totodată plugurile prepară pământul pentru recoltele viitoare.

Pe zi se treieră până la 100 hectolitri. Prețul treieratului e de 90 de bani de hectolitru. Fermele dau un material agricol din cele mai perfecționate. O singură mașină, fără nici un lu rător, săvârșește succesiv operațiunile următoare: treieră, alege, cântărește și încarcă în căruțe în timp ce paul e dus la moară.

În ce privește fermele uriașe dela vest, ar fi multe de spus. Aci intră în scenă marele capitalist, care, prin mijlocirea șefilor de cultură, exploatează țări întregi.

Acești capitaliști s'au ridicat tot din rândul muncitorilor.

(Va urma).

Prețurile grânelor din Aradul-Nou

20 Oct. 1910.

Cu toate că timpul pînă acuma e bun, e teamă, că ploile ce vor urma să strice mult, deoarece sămănăturile au primit deja destulă umezeală.

Prețurile grânelor		
grâu 1500 cen.	940—	980
orzo 1000 mm.	650—	660
ovăz 1000 mm.	730—	730
secară 1000 mm.	650—	660
grâușoi 500 mm.	420—	430

Prețurile sânt socotite în coroane și după 50 de chilograme.

BIBLIOGRAFII.

«Lucafăru!». A apărut Nr. 20 din această revistă literară și artistică, cu următorul sumar bogat și variat: Alexandru Ciura: Anica B. Bonemisa: Cântec trist (poezie). V. Cioflec: Socoteala (schiță). I. U. Soricu: Frângurele (poezie). Dr. I. Lupaș: Viața unei mame credincioase Anastasia Șaguna, mama mitropolitului Andreiu. Maria Cunțan: Cântec de toamnă (poezie). Aurelia Pop: Ai fost un vis (poezie) Em. Gârleanu: Dă lumea celor cari nu cuvântă: Ca soarele!... Cronică și ilustrațiuni.

A apărut Nr. 17 din »revista ilustrată pentru copii Fluerașul«. Apare de 2 ori pe lună. Abonamentul pe un an numai șase coroane. Fluerașul e unica revistă românească pentru copii și apare sub înaltă patronaj al A. S. R. Principele Nicolae de România.

Biroul Str. Morfeu 8. București. La cerere se trimet numere de probă, gratis.

A apărut *Viața agricolă* Nrul 9 (Septemvri) cu următorul sumar: C. Filipescu, Câteva suceci de erburi. V. Manole, America agricolă. G. C. Ionescu Șișeti, Istoricul chestiunii țărănești. Const. I. Ciulei, Centrala cooper. de vite din Berlin. I. G. Botez, Hergella dela Rădăuți. I. G. Botez, Creșterea vitelor dela școala de agr. I. Teodorescu, Școala națională de hotricultură dela Versailles. Ion Cuiulescu, Mișcarea coop. a obștilor sătești. T. Măndru, Mișcarea cooperativă la sate. D. G. Drăgănescu, Tovărășiile din Italia. M. Petrescu, Costache Nicolae Racotă. Const. A. Boidachi, Așa l-a fost urșit. C. Filipescu, Contractul tip și vânzarea cerealei. I. Peirescu Pejan, Convenția de comerț Austro-Ung. »V. A. Brumă timpurie. G. Boncescu, Revista creșterilor. Alex. P. Dădău, Pomologie. — Congresul dela Hamburg. Reviste, Știri, etc.

Va apare în zilele cele mai apropiate:

SERIALBASTRE

Pentameron

De Lucian Bolcaș,

Conținând cinci povestiri din viață.

Prețul unui Volum: 150 cor. România lei 150.

Va apare în zilele cele mai apropiate:

„La cărările vieții“

de Lucian Bolcaș,

un Volum elegant de vre-o 7 coale de tipar.

Prețul unui Volum: 150 cor. România lei 150.

Se poate comanda dela Tipografia »Tribunei« sau dela autor în Budapesta, VII Zugló u. 16.

Poșta Redacției.

T. T. A. »Fiziia« pentru înstarea aștorfel de subiecte se cere o sumă mai mare de calitate, atât în stil cât și în finețea reflexiilor. Versurile de asemenea nu răsfângă nici o calitate pronunțată. Păreți un începător, care cu toate astea îndreptățește la speranțe.

Poșta Administrației.

Vasile C. Roman, Seciani. Am primit 26 cor. abonament până la finea anului 1910.

Gavril Selăgian, Timișoara. Am primit 7 cor. abon. până la finea anului 1910.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis à-vis cu casa comitalului.
Palatul Fischer Eitz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

BORSZEKI

Borszék perla apelor minerale, remediu neîntrecut contra bolii englezești și a anemiei. Ca beutură recoroitoare neîntrecută, între toate celelalte ape.

Kardos Miklós, reprezentant și vânzător en gros pentru — ARAD. — Telefon: 647
Se găsește la firma Daniel Lajos » 98
Dür Kocsárd . . . . . » 130
Éles Armin . . . . . » 44
Färber Lajos și fratele . . . » 311
Nagy Farkas . . . . . » 263
Fejér Gyula . . . . . » 75
Hoffmann Otto . . . . . » 598
Crienfeld Ignátz și alți. De asemenea în orice cafenea și cârciumă mai bună.

Aviz pentru sănătate!

Azi, când s'a pus în circulație atâtea medicamente nu-mite miraculoase, dar, care tind însă numai la despoierea publicului, ne bucurăm, că putem atrage atențiunea on. public asupra preparatelor pe cari, ca și serul Orului Ehrlich, a profesorului berlinez, contra molipsirii singelui, medicii le întrebuințează cu succes și pentru aceea și fac. Sa ministrul de interne a permis punerea lor în circulație. Preparatele acestea se numesc:

Șpirtul Inda și Unsoarea Inda

Despre cari rezista »Kir. Természettudományi közlöny» în anul 171 scrie următoarele: »In Ardeal în riul Olt crește în soiu de burete mai cu seama lipit pe iazuri, care în comitatul Treiscaunelor din vremuri străvechi se folosesc cu succes contra durerilor reumatice și podagrei și care se pregătește, la ordin medical, în farmacia lui Balázsovich Sándor, din Szepsiszentgyörgy și care se pune în circulație în întreaga lume sub numirea de Șpirț Inda și Unsoarea Inda. Din experiență pot spune că succesul e sigur.»

Dr. Stefan Szász.

Pe baza experiențelor proprii și a vindecărilor succese Șpirțul Inda și Unsoarea Inda, le recomandăm călduros pentru alinarea durerilor reumatice și de nervi, pentru că în scurtă vreme i-se obsearvă urmările vindecării.

Dr. cont. Vilmă Hugonnay, Dr. Ludovic Rózsaffy, medicul șef al poliției reg. ung. de stat în Budapesta, Dr. Iuliu Tóthfalussy, medicul șef al căilor ferate reg. ung. din Budapesta, Dr. Rudolf Kálay, medic șef director de spital în Nyiretyháza, Dr. Iosif Szekeres, medic șef, dir. de spital în Nagykanizsa, Dr. Geza Hajniss, profesor priv. de univ. în Budapesta.

Dacă locul mi ar permite am putea să mai amintim numele multor medici renumiți, cari toți dovedesc, că Șpirțul Inda și Unsoarea Inda, sunt singurele preparate vindecătoare extern contra reumei, podagrei, durerii de membre, durerii de cap, boslei de nervi, junghiurilor în oase, mâncărimei, iar intern contra lipsei de apetit, de gât, și contra răgușelei. Unsoarea Inda se folosește numai extern și costă 2 cor. Șpirțul Inda se folosește atât extern cât și intern și o sticlă mare costă 2 cor., o sticlă mică 1 cor. În rubrica aceasta a avizului sa-mintar în fiecare săptămână vom publica părerea medicilor despre medicamentele cari sau dovedit de bune și a căror folosință o recomandăm cititorilor noștri. Șpirțul Inda și Unsoarea Inda le pregătește Balázsovich Sándor, farmacie la »Coroana» în Szepsiszentgyörgy de unde pentru 6 coroane se trimite franco în orice parte 3 porțiuni. Se capătă preste tot locul!

Loc deschis. *)

Spre restabilirea adevărului pervertit în răspunsul dlui Dr. Dionisie Roman, publicat în onor. D-voastre ziar nr. 211, constatăm următoarele:

Intenția scrisoarei deschisă, ca și a autorilor ei n'a fost a calomnia pe nimeni. Tot ce-am vrut a fost și e...: ca sub presiunea opiniei publice să silim pe Dr. D. Roman »A preda institutului toate pretensiunile ce le are dela fosta noastră filială din Mediaș» și suntem deplin mulțumiți cu declarația: »le pun direcțiunei la dispoziție momentan, după ce mi-se vor plăti speșele stabilite până acum», dacă în adevăr se va și satisface. Observăm însă, ca expensarul speșelor să se a-deverească mai întâi prin decizele judecătorești, ca nu cumva să plătim iarăși, a plăti îndoit de cum a licvidat judecătoria, cum pe nedreptul ne-ați stors în cauzele Centralei!

N'am susținut și nu susținem că Dr. Roman n'ar fi administrat institutului, — fie și în 24 ore, — sumele incassate de d-sa, și ne mirăm de ce se scuză de un lucru, pentru care n'a fost acuzat; abătând toată chestia în altă direcție.

Că a încercat să facă conspectele să poate, dar suntem nedumeriți că de-atâtea vreme, după atâtea rugări (4/IV, 19/5 910), provocări (4 și 8/VI a. crt) și somări (22/VI și 27/VII a. crt.) din pricina lucrului foarte mult (!?) n'a ajuns decât să facă conspectul centralei cu 31 cauze; iar pentru cauzele filialei predate de aproape un an și jumătate nu a avut timp. Mulțimea de lucru să va explica prin faptul că stim. Domn avocat a făcut dintr'o cauză 2 și 3 procese (oblig și accep-tele Nr. 657, 412, 6, 625 etc.), cerând execuție, amânând, renoind și pornind din nou procesul, — spre ușurarea clientului!!

Mai avem nedumerirea asupra angajării de jurisconsult pe viață, câtă vreme nicăiri nu se găsește urma unui contract în vre-un protocol al direcțiunei. Intrebăm deci când, unde și prin cine s'ar fi încheiat?!

Somăm din nou pe Dr. Roman, a ne pune la dispoziție toate cauzele institutului nostru și în special să lămurească afacerea cu casele din Mediaș, în care a investit un capital de circa cor.

*) Pentru cele cuprinse la rubrica aceasta nu primește răspundere Redacția.

22.000 — fără măcar a lăsa institutului vre-un document.

Pentru a arăta cine pot fi eroi din tufă, spunem că membrii direcțiunei »Racoșana» sunt: Pompiliu Morușca, Ioan Iltu, Sever Chețan, Toma Stanciu, Const. Tipuriță, Dumitru Suciș și Ioan Nistor, care să desmintă dacă nu consimt.

Șeica-mare, 19 Octomvrie n. 1910.

Aciași membrii din direcțiune.

Redactor responsabil: Iuliu Glurgiu.

»Tribuna» institut tipografic, Nichin și conș.

Credit pe ipotecă, pe cambiu și pentru oficianși mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și Institut pentru spălatul rufelor cu aburi, în ALBA IULIA · Gyulafehérvár · Széchenyi-u. (îngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Nou magazin de blănărie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public din loc și jur că, am deschis un magazin de specialitate, bine asortat, după cele mai moderne cerințe

în palatul contelui Nádasdy din Arad strada Forray.

Am în dispozitie: șaluri și blăni pentru femei, căciuli și manșoane, apoi pentru stradă și haine de călătorie etc. Primeșc din acest ram orice lucrări noi și reparaturi, îngrijire pentru vară etc.

Scopul meu e să servesc on. clientele marfă și lucru bun, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerind sprijinul on. public, semnez

cu distinsă stimă:

Kovács Géza
blănar.

De vânzare.

O moșle de 2650 jughere cat., în comitatul Caraș-Severin (Ungaria), lângă linia ferată Budapesta — Orșova, în apropiere de gară, se vinde ieftin. Detalii dă:

Klein Ferencz és Fia,

Budapest, gabonacsarnok.

F. Stoiber

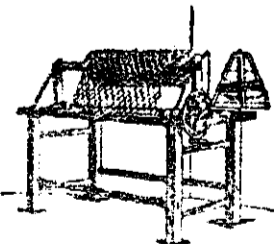
mănușer

He'tauer-g. 57. SIBIU. (Nagyszeben.)

Mare depozit de mănuși de piele glacé, svedeză, nappa și alte pieluri fine. Dantele de mătasă și zăbranic, mănuși. Totfelul de bandage pentru hernie simple și duble, diverse centurione de tot felul, bandagii, apoi ciorapi de bărbați și de femei și ruf. Aparat pentru îndreptarea corului pia copil și fete, cordoane

pentru bărbați, dela cele mai simple până la cele mai fine, irigatoare, mașuri de cauciuc, jeturi de cauciuc și perinute de cauciuc pentru călătoria în tren, ciorapi de cauciuc, d ferite articole igienice de cauciuc din Franța pentru bărbați și pentru femei. Toate fiind numai de calitatea cea mai bună și — — în prețurile cele mai ieftine. — — Moșele au prețul redus!

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI, Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Primlucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

— Premiat la 6 expoziții. —

Horváth István

fabricant de instrumente muzicale în
Budapesta, Rákoczi-ut 51.

Recomandă pe lângă prețuri moderate pianuri, cimbale, pianine, violini, flaute, harmonice, precum și tot-felul de instrumente muzicale. Prețul școlii Kulifay pentru învățatul cimbalei 7 cor. Țin în depozit piese românești pentru cimbale. Catalog (ilustrat) de prețuri la dorință se trimite gratis și franco.

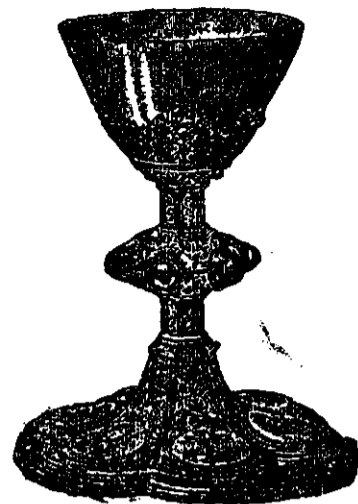
JOSEF JIKELI, Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 47. — Telefon Nr. 190.

neguțătoria p. articlii de sticlă, porcelan și metal; farfurii și blide înflorate, rame p. icoane, globuri și lămpi, oglinzi țigle de sticlă.

Recomandă scule bisericești :

Cupă și vas de botez; Potire argintate și pe dinăuntru aurite; Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Cruci; Sfeșnice de altar și Candelabre.

leftin de tot: Candelabru aurit, pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot K 43—
— La dorință servește cu catalog gratis și franco. —

In atenția onoratelor dame!

În salonul de modă pentru
pălării speciale de dame,
deschis în Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7-9,
al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsesc în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligatoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit tot-felul de reticole, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arlapuri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor. Mașină de fabricat ghiață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articlii tehnici. Fitile magnetice. Unsoară. Material de condensare. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios

— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 818. —

Primul atelier ardelenesc aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrica de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TARSA sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al magazinei: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate propriu din: marmoră, labrador, granit, stienit etc. Kolozsvár, Ferenc József-ut 25.

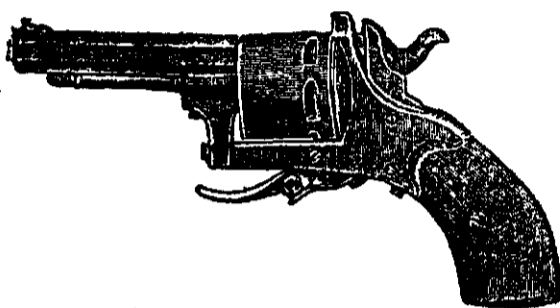
Biroul Central:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Cu plă-
tire în
rate!

Arme de vânătoare și revolvere

mare asortiment la **Ioan Kalenda,**
Oradea-mare (Nagyvárad) lângă biserica Holdaș.
Telefon în legătură cu întreg comitatul 245.

Dacă voți să cumpărați mezeluri și șuncă
— din loc curat și pregătite gustos —

Să vă adresați:

către fabrica de măcelărie și cârnărie cu putere electrică (fond. în a. 1879) a lui

LÁSZLOCKY TESTVÉREK

CLUJ-KOLOZSVÁR, Mátyás király tér 23. (Iparospalota)

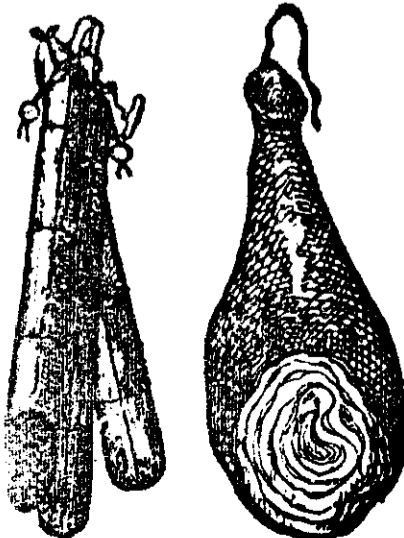
unde se pot căpăta zilnic următoarele mezeluri:

Pariser	— — —	Cârnaș șuncă	— —	Galantin de mai	— —
Crinolin	— — —	Rollui șuncă	— —	Masaic	— —
Extra	— — —	Rusesc	— —	Picioar umplut	— —
Caș de carne	— — —	Rollut rusesc	— —	Mortadella	— —
Caș cu măeș	— — —	Paranon	— —	Gottha	— —
Cârnași p. vâători	— — —	Măieș rece	— —	Mensel	— —
Cârnași cu sl. p. vânăt	— — —	Caș rece de măieș	— —	Caș de limbă	— —
Sa'amă de vavă	— — —	Pastete de mai	— —	Sângerete cu slănină	— —
Pastete de sânge	— — —	Rollui de pept	— —	Limbă umplută	— —
Caș de porc I	— — —	cu felurite umflături ș a.	— —	Rollui de carne	— —
Caș de porc II	— — —	cu sânge, mai, limbă.	— —	Galantia de vițel	— —
Cași de urechi	— — —	Tortă de carne	— —	Pastete de ciuperi	— —
Cartaboș negru	— — —	Cracovean	— —	Pastete de mai de găscă	— —

Comandele, atât cele din provincă cât și cele din loc, se execută prompt și în calitate neexceptionabilă,

Recomandăm preparare proprii, precum și șuncă de Cașovia și Praga, carne fină, slănină albă, afumată, ardeată, fiartă și pentru unsoare și unsoare proaspătă de porc.

Cărnuri proaspete, ș. a. carne de vită, de vițel mare și sugător zilnic carne de porc și de miel dimineața dela orele 6-1 și d. a. dela, 3-8¹/₂.

= Atelierul de fotografiat a lui =

CSIZHEGYI SÁNDOR

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

Prăvălie nouă de ceasornice
și juvaerice!

S. Gáspár Jenő

clasnornicar și giuvaergiu în
Arad, Asztalos Sándor-u. 10.
(vis-à-vis de farmacia Ring.)

Înștiințez mult on. public, că
în legătură cu prăvălia din
Pâncota, am deschis în
Arad, o prăvălie de ceasornice
și juvaerice. Se primesc tot-felul de re-
paraturi. Pun mare pond
pe lucru cinstit.

Prăvălie nouă
de ceasornice și juvaerice!

ATENȚIUNE.

Dacă târguiți din
articolele anunțate
în ziarul nostru,
vă rugăm ca la
comandă să amintiți
unde a-ți cedit
aceste anunțuri. -:

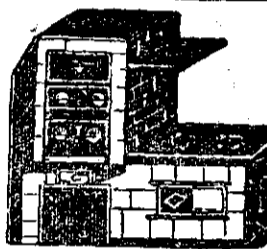
Internat nou în Lipova-Lippa.

Se atrage atențiunea onoraților părinți că în anul școlar 1910—11 se va deschide un internat de băieți în Lipova, corespunzător întru toate cerințelor moderne, a cărui supraveghiere generală va fi încredințată directorului școalelor medii, iar supraveghierea învățământului, corpului profesorial, pecând a stării sanitare va fi încredințată medicului orășanesc.

Din cauza lipsei de spațiu în anul întâi se va primi numai un număr restrâns de elevi, din școala de comerț, civilă și primară pe lângă taxe moderate.

Prospecte trimite la cerere:

A Lippai Diák-Otthon Igazgatósága
Lippán.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca scări, coridoare, cerdacuri, grilaje, căminuri, porți, ferărie pentru portale și clădiri, deasemenea repararea și prefacerea caselor vertheimiane etc.

aranjament pentru - rîe de met-1 aranja-
măcelării și căsăpii, mente pentru biserică
basreliefuri, strungă- in execuție splendidă.

Desemnuri și prospecte se trimt gratuit.

„VICTORIA” INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII

SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1887.

Centrala în Arad, calea Archiducelui Iosif No. 2. (vis-à-vis de primărie) casa proprie.

Filiale în Șiria (Világos) și Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar . . . . . 1.200,000.— Cor.

Fond de rezervă . . . . . 1.100,000.— Cor.

Depuneri spre fructificare . . . . . 11.000,000.— Cor.

Circulațiunea anuală . . . . . 280.000,000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4¹/₂% și 5% interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire hipotecară.

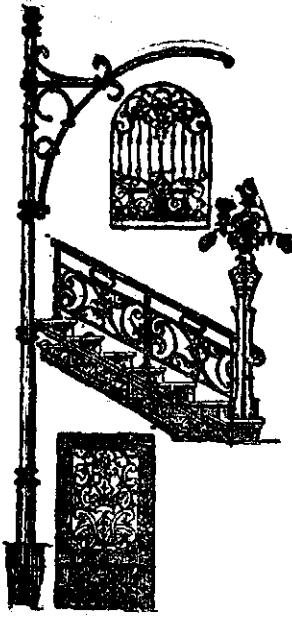
Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

JOHAN GENSTHALER

giuvaergiu și ciasnornicar,
în Orăștie. Szászváros.
Filiată în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint
și ceasornice pe
lângă garanție și
prețuri moderate. -
Să fac orice reparaturi
de juvaere și ceasor-
nice de aur, repede
precis și ieftin. — —
Serviciu conștiințios. :-

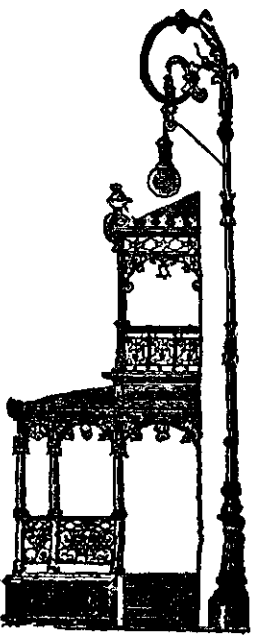
B. Bak Sándor

Iăcătăr și zidar specialist
Kolozsvár, Malom-u. Nr. 16.

Recomandă

vârteje pentru ferestrii
sistem Sultzberger, sunt cele mai bune,
reprezentanță pentru părțile ardelen.

În nou zidita fabrică se execută:
tot-felul de lucrări de iăcătăr, fiere
pentru zidiri, compoziții de fier,
gratii și lucrări specialiste de faur.
gratii și lucrări de fier, etc. etc.

◆ Artefactele de Granit ◆
◆ și peatră de Var. ◆
Knott József, Majdán.

- ◆ Prima fabrică Lugoșană de Cement și ◆
- ◆ Intreprindere pentru lucrări de Beton. ◆
- ◆ Intreprinzător de clădire. ◆
- ◆ Telefon nr. 119. ◆
- ◆ Cancelaria Fabricii de Cement și clădire: ◆

LUGOȘ, str. Buziașului, vis-à-vis de casa vamei.

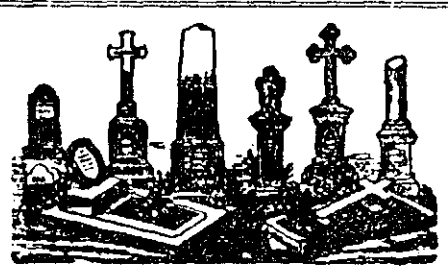
- ◆ Artefactele mele sunt aranjate cu ◆
- ◆ cele mai nouă mașini -farmătoare, ◆
- ◆ prelucrătoare și lustruitoare de ◆
- ◆ peatră și întreprind orice lucrări ◆
- ◆ de pietrărie în granit sau în ◆
- ◆ piatră de var. Pe comande furnizez ◆
- ◆ în cel mai scurt timp pietrii și lespezi ◆
- ◆ de peatră prelucrate. Lucrări de ◆
- ◆ sculptorie se pregătesc după desem- ◆
- ◆ nuri cu cea mai mare punctualitate. ◆
- ◆ Furnizez: bolovan, peatră cioplită, ◆
- ◆ prund de granit și sfărâmături de ◆
- ◆ granit pentru prunduire de drum, ◆
- ◆ precum și la tot felul de lucruri de par- ◆
- ◆ dositor, pietrii de acoperit și mărginit. ◆

RICHTER și ZEPENEU

BISERICA-ALBĂ
— Szászky-ut 112. —

pietrari

— VÂRȘET —
Ferencz József-tér 23.

Recomandăm on. pu-
blic din Vârșet și jur
cele mai moderne

**MONUMENTE
MORMÂNTALE**

de granit negru șve-
dian, sienit, labra-

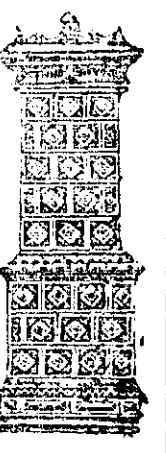
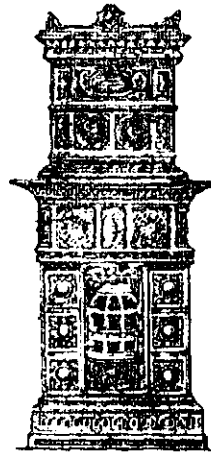
dor, marmoră albă de Ruschița, trachit pentru cripte
și pentru tot felul de zidiri.

Liferăm din piatrăria proprie tot felul de lucrări de brânșă piatrăriei.
Depozit de pietrii de hotare.

Gustav Vilhelm prima fabrică de cup
toare și figuri de ghips
înființată în anul 1862 și premiată în anul 1903 cu medalia de aur.

Nagyszehen, Wagner-gasse Nr. 5.

Își recomandă bogatul asort ment de
cuptoare în cele mai moderne
culori și forme, totă emeșea gravurii
ornamentale și sculptură în execuție
promptă și conștiințioasă. Se fac tot-
felul de reparaturi și reformări, ince-
pând dela 10 Cor., pe lângă garanție.
Clientela din Alba Iulia și provincie
dorind a o câștiga pentru totdeauna, va
avea favoruri în ce privesc prețurile, atât
la cumpărături noi cât și la reparaturii.

LIMONATA KRISTÁLY

se poate purta în buzunar,
e cea mai ieftină și cea mai bună limonată.

Limonată contractată în praf. Se poate foarte comod
purta în buzunar. O porție 6 fileri. O cutie pentru
turiști cu 12 porții 80 fileri. - Face bune servicii în
escursii la șporturi și militari la exerciții. Se găsește în
orice prăvălie de delicatose și coloniale. Discompusă cu
orice apă dă o limonată ireproșabilă. — O pregătește
— — — fabrica de limonată Kristály a lui — — —

KERTÉSZ ERNŐ

farmacist în SZABADKA, 103 Tr.